

Nota

Evaluatie remediëringsrapport & beoordeling plan van aanpak

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Regelgeving	4
2.1.	Bepalingen over het remediëringstraject en -rapport.....	4
2.2.	Bepalingen over het plan van aanpak.....	6
3.	Afspraken uit het visitatie- en beoordelingsprotocol.....	10
3.1.	Het remediëringsrapport en het tweede bezoek ter plaatse.....	10
3.2.	Het plan van aanpak.....	12
4.	De evaluatie van de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de aanbevelingen.....	13
4.1.	De uitdagende context.....	13
4.2.	De werkwijze.....	15
5.	De relatie tussen de beoordelingselementen en -criteria van het decreet van 4 april 2003 en het decreet van 7 juli 2017	16
5.1.	De functies.....	16
5.1.1.	De functies in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen.....	16
5.1.2.	De functies in het decreet van 7 juli 2017.....	18
5.1.3.	Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van de functies in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot de functies in het nieuw beoordelingskader.....	19
5.2.	Participatie en publieksbereik.....	19
5.2.1.	Participatie en publieksbereik: werking	19
5.2.2.	Participatie en publieksbereik: communicatie	25
5.3.	De vrijwilligers.....	27
5.3.1.	Het vrijwilligersbeleid in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen.....	27
5.3.2.	Het vrijwilligersbeleid in het decreet van 7 juli 2017.....	28
5.3.3.	Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van het vrijwilligersbeleid in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot het vrijwilligersbeleid in het nieuw beoordelingskader.....	28
5.4.	De vrije tijd.....	29

5.4.1	De vrije tijd in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen.....	29
5.4.2	De vrije tijd in het decreet van 7 juli 2017.....	30
5.4.3	Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van de vrije tijd in het oud beoordelingskader en de overgangsbepalingen tot de vrije tijd in het nieuw beoordelingskader.....	30
5.5	Werking voor Vlaanderen.....	31
5.5.1	De werking voor Vlaanderen in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen	31
5.5.2	De werking voor Vlaanderen in het decreet van 7 juli 2017	32
5.5.3	Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van de werking voor Vlaanderen in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot de werking voor Vlaanderen in het nieuw beoordelingskader	32
5.6	Het zakelijk kwaliteitsbeleid	32
5.6.1	Het zakelijk kwaliteitsbeleid in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen	32
5.6.2	Het zakelijk kwaliteitsbeleid in het decreet van 7 juli 2017.....	33
5.6.3	Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van het zakelijk kwaliteitsbeleid in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot het zakelijk kwaliteitsbeleid in het nieuw beoordelingskader.....	35
5.7	Het zakelijk financieel beleid.....	35
5.7.1	Het zakelijk financieel beleid in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen	35
5.7.2	Het zakelijk financieel beleid in het decreet van 7 juli 2017.....	36
5.7.3	Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van het zakelijk financieel beleid in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot het zakelijk financieel beleid in het nieuw beoordelingskader.....	37
5.8	Transversale beoordelingselementen uit het decreet van 4 april 2003.....	37
5.8.1	De wijze van begeleiding van de afdelingen of groepen: de ontwikkeling van het afdelingswerk en groepswerk, het aantal afdelingen of groepen (beoordelingselement 2° voor de verenigingen, decreet 4 april 2003).....	37
5.8.2	Het ontwikkelen van vernieuwende en bijzondere activiteiten (verenigingen) en creativiteit, originaliteit van de gehanteerde methoden en effectiviteit ervan (bewegingen)	38
5.8.3	Samenwerking en netwerkvorming.....	39
5.9	Beoordelingselementen uit het decreet van 2003 die niet meer worden meegenomen in de evaluatie van het remediëringstraject en het plan van aanpak.....	39
6.	Vragen	40

1. Inleiding

Deze nota behandelt de wijze waarop het remediëringsrapport zal worden geëvalueerd door de visitatiecommissie en het plan van aanpak zal worden beoordeeld door de beoordelingscommissie binnen het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk van 7 juli 2017.

De nota situeert zich in de overgang van het oud beoordelingskader van het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk van 4 april 2003 en het nieuw beoordelingskader van het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk van 7 juli 2017.

Organisaties die gevisiteerd zijn in 2018 en een negatieve evaluatie met aanbevelingen kregen moeten ten laatste een jaar na ontvangst van het definitieve visitatieverslag een remediëringsrapport indienen bij de administratie en worden op basis van dit rapport opnieuw gevisiteerd. De visitatiecommissie evalueert de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de aanbevelingen op basis van de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003.

Organisaties die gevisiteerd zijn in 2018 en een positieve evaluatie met aanbevelingen kregen moeten uiterlijk op 31 december 2019 samen met hun subsidieaanvraag een plan van aanpak indienen bij de administratie. De beoordelingscommissie beoordeelt de subsidieaanvraag en het plan van aanpak op basis van de beoordelingselementen en de onderliggende beoordelingscriteria van het decreet van 7 juli 2017.

Hoe beide beoordelingskaders zich tot elkaar verhouden wordt in deze nota verder uitgewerkt.

In **het eerste luik** wordt er ingegaan op de overgangsbepalingen van het decreet van 7 juli 2017. In **het tweede luik** worden de afspraken uit het visitatie- en beoordelingsprotocol toegelicht. In **het derde luik** wordt er ingegaan op de evaluatie en de beoordeling van de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de aanbevelingen zowel in het kader van het remediëringsrapport als in het kader van het plan van aanpak. **Tenslotte** wordt de relatie tussen het oude beoordelingskader en het nieuwe beoordelingskader uiteengezet aan de hand van verschillende thema's: sociaal-culturele functies, publieksbereik, vrijwilligers, vrije tijd, werking voor Vlaanderen, zakelijk kwaliteitsbeleid, zakelijk financieel beleid en de transversale beoordelingselementen.

2. Regelgeving

In dit hoofdstuk worden de bepalingen over het remediëringsrapport en het plan van aanpak uit het decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk van 7 juli 2017 en het besluit ter uitvoering van het voornoemde decreet van 27 oktober 2017 letterlijk overgenomen. De artikels uit het decreet en het uitvoeringsbesluit vormen de basis voor de wijze waarop het remediëringsrapport wordt geëvalueerd (2.1.) en het plan van aanpak wordt beoordeeld (2.2.).

2.1. Bepalingen over het remediëringstraject en -rapport

Decreet van 7 juli 2017

Artikel 60, §13:

Sociaal-culturele volwassenenorganisaties die een negatieve evaluatie met aanbevelingen krijgen, vermeld in paragraaf 10, 3°, tonen binnen maximaal twaalf maanden nadat het visitatieverslag werd bezorgd, via **een remediëringsrapport aan hoe ze met de aanbevelingen zijn omgegaan.**

De visitatiecommissie evalueert na indiening van het remediëringsrapport **de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties** van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie met betrekking tot de aanbevelingen met **een bezoek ter plaatse.**

De visitatiecommissie formuleert op basis daarvan **een positief of een negatief advies** aan de Vlaamse Regering.

Indien de **Vlaamse Regering beslist het positief advies te volgen**, wordt de **subsidieaanvraag ter advisering voorgelegd aan een beoordelingscommissie**, vermeld in artikel 22. Voor de bepaling van de subsidie-enveloppe voor de volgende beleidsperiode, is paragraaf 11, zesde of zevende lid van toepassing.

Indien de **Vlaamse Regering beslist het negatief advies te volgen**, wordt de **subsidieaanvraag niet meer ter advisering voorgelegd aan een beoordelingscommissie**, vermeld in artikel 22, en wordt de subsidie stopgezet vanaf 1 januari 2021.

Indien de sociaal-culturele volwassenenorganisatie na verstrijken van de remediëringstermijn **geen remediëringsrapport indient**, wordt geen tweede bezoek ter plaatse uitgevoerd en **stopt de subsidiëring vanaf 1 januari 2021.**

Toelichting memorie:

§13 omschrijft welke gevolgen een 'negatieve evaluatie met aanbevelingen' heeft voor de sociaal-culturele volwassenenorganisatie.

De organisatie moet binnen maximaal 12 maanden, nadat het visitatieverslag met een negatieve evaluatie met aanbevelingen werd bezorgd, een remediëringsrapport bezorgen aan de administratie.

In functie van de eerste beleidsperiode wordt gekozen voor een remediëringsperiode van 12 maanden om volgende redenen (waar dit vanaf de tweede beleidsperiode 24 maanden is):

- De beoordelingselementen in het decreet van 4 april 2003 verschillen inhoudelijk en in aantal over de verschillende werksoorten. Deze worden gehanteerd door de visitatiecommissies.
- De beoordelingselementen in het decreet van 4 april 2003 verschillen van de beoordelingselementen in dit decreet en deze laatste worden gehanteerd door de beoordelingscommissies met het oog op het te formuleren subsidieadvies.

Het remediëren en dus ook de behandeling van het remediëringsrapport moet dus gebeuren in functie van de volgende beleidsperiode in een combinatie van verschillende sets van beoordelingselementen.

Na het indienen van het remediëringsrapport wordt de sociaal-culturele volwassenenorganisatie opnieuw bezocht door een visitatiecommissie die de geleverde inspanningen en de geboekte resultaten met betrekking tot de aanbevelingen beoordeelt.

Op basis van de tweede visitatie formuleert de visitatiecommissie, die indien mogelijk identiek is samengesteld als de eerste visitatiecommissie, een positief of negatief advies aan de Vlaamse Regering.

Pas wanneer de Vlaamse Regering het positief advies van de visitatiecommissie bevestigt, wordt de nieuwe subsidieaanvraag van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie ter advisering voorgelegd aan de beoordelingscommissie.

Bij een positief advies van de visitatiecommissie na het tweede bezoek ter plaatse, blijft, met het oog op het bepalen van de subsidie-enveloppe voor de volgende beleidsperiode, het eindoordeel van de visitatiecommissie 'een negatieve evaluatie met aanbevelingen'. Samen met het eindoordeel van de beoordelingscommissie bepaalt dit of de beoordelingscommissie kan adviseren om de subsidie-enveloppe te doen dalen, status quo te houden of stop te zetten.

Zoals vermeld in artikel 5, §7 kan de Vlaamse Regering aan de sociaal-culturele volwassenenorganisatie die na een tweede visitatie een positief advies kreeg van de visitatiecommissie (of een negatieve evaluatie met aanbevelingen) en een positief subsidieadvies (al dan niet met aandachtspunten) van de beoordelingscommissie een subsidie-enveloppe toekennen die lager of maximaal gelijk is ten opzichte van de voorafgaande beleidsperiode.

Zoals vermeld in artikel 5, §8 kan de Vlaamse Regering van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie die na een tweede visitatie een positief advies kreeg van de visitatiecommissie (of een negatieve evaluatie met aanbevelingen) en een negatief subsidieadvies van de beoordelingscommissie de subsidiëring stopzetten vanaf 1 januari 2021 (vanaf de tweede beleidsperiode wordt de subsidiëring stopgezet vanaf 1 januari van het tweede jaar van de nieuwe beleidsperiode). Indien de Vlaamse Regering beslist om de subsidiëring voort te zetten, moet de subsidie-enveloppe lager zijn ten opzichte van de voorafgaande beleidsperiode.

Wanneer de Vlaamse Regering het negatief advies van de visitatiecommissie bevestigt, wordt de nieuwe subsidieaanvraag van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie niet meer voorgelegd aan de beoordelingscommissie en wordt de subsidie stopgezet vanaf 1 januari 2021.

Als de remediëringstermijn verstreken is en de sociaal-culturele volwassenenorganisatie geen remediëringsrapport heeft ingediend, wordt de sociaal-culturele volwassenenorganisatie geen tweede keer bezocht door de visitatiecommissie en stopt de subsidiëring vanaf 1 januari 2021.

Uitvoeringsbesluit van 27 oktober 2017

In het uitvoeringsbesluit staan er geen specifieke bepalingen over het remediëringstraject. Enkel over de wijze waarop het remediëringsrapport kan worden ingediend staat in artikel 55:

Voor een subsidieaanvraag, een projectdossier, een schriftelijke reactie, een remediëringsrapport, een voortgangsrapport, een inhoudelijk verslag, een financieel verslag of het aanleveren van beleidsrelevante gegevens kan de administratie een model bekendmaken. Het toepasselijke model wordt ten minste drie maanden voor de uiterlijke indieningsdatum van het document in kwestie bekend gemaakt.

2.2. Bepalingen over het plan van aanpak

Decreet van 7 juli 2017

Artikel 60, §12 van het decreet:

Sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een positieve evaluatie met aanbevelingen, vermeld in paragraaf 10, 2°, dienen **samen met hun beleidsplan, een plan van aanpak in**. Daarin staat wat de organisatie met de aanbevelingen heeft gedaan. De beoordelingscommissie neemt **de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de geformuleerde aanbevelingen** mee in de beoordeling van de subsidieaanvraag voor de beleidsperiode 2021-2025.

Toelichting memorie:

§12 omschrijft wat verwacht wordt van organisaties met een positieve evaluatie met aanbevelingen: zij geven in hun beleidsplan via een plan van aanpak aan welke processen en acties ze hebben opgezet en wat de resultaten ervan zijn m.b.t. deze aanbevelingen.

Artikel 9, §1 van het decreet:

Het beleidsplan omvat:

- 1° een inhoudelijk deel voor de volgende beleidsperiode;
- 2° een zakelijk deel voor de volgende beleidsperiode;
- 3° de omvang en de resultaten van de werking, namelijk:
 - a) kerngegevens en cijfers over de financiën voor het tweede en derde jaar van de lopende beleidsperiode;
 - b) kerngegevens en cijfers over het personeel voor het derde en vierde jaar van de lopende beleidsperiode;
 - c) kerngegevens en cijfers over de werking voor het derde en vierde jaar van de lopende beleidsperiode;
- 4° een zelfevaluatie van de werking van de voorbije jaren van de lopende beleidsperiode;
- 5° de gevraagde subsidie-enveloppe op jaarbasis voor de beleidsperiode waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft;
- 6° in voorkomend geval **een plan van aanpak waarin wordt aangegeven hoe de sociaal-culturele volwassenenorganisatie die een positieve evaluatie met aanbevelingen kreeg**, vermeld in artikel 23, §3, tweede lid, 2°, **is omgegaan met die aanbevelingen**;
- 7° een managementsamenvatting.

Toelichting memorie:

6° Een plan van aanpak is van toepassing voor organisaties die in het kader van de visitatie een positieve evaluatie met aanbevelingen kregen en die als gevolg daarvan een plan van aanpak moeten uitwerken dat moet tegemoet komen aan de aanbevelingen uit de visitatie. Dit plan van aanpak wordt aan het nieuwe beleidsplan toegevoegd. In het plan van aanpak **omschrijft de organisatie welke inspanningen zij heeft geleverd en welke resultaten zij heeft geboekt met betrekking tot de aanbevelingen. De organisatie reflecteert zelfkritisch over de kwaliteit en de effectiviteit van die inspanningen en resultaten.**

Artikel 10 van het decreet:

Het inhoudelijk deel van het beleidsplan, vermeld in artikel 9, §1, 1°, en het plan van aanpak, vermeld in artikel 9, §1, 6°, worden getoetst aan de volgende beoordelingselementen en -criteria:

1° de bijdrage van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie aan het doel van het decreet, vermeld in artikel 3;

- a) de organisatie heeft een duidelijke en geëxpliciteerde missie en visie;
- b) de organisatie expliciteert haar ambities voor de komende beleidsperiode om bij te dragen aan de emancipatie van mensen en groepen, en aan de versterking van een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving door:
 - 1) aan te geven hoe ze sociaal-culturele participatie van volwassenen bevordert;
 - 2) aan te geven welke samenlevingsvraagstukken ze wil behandelen en tot publieke zaak maakt;
 - 3) aan te geven hoe en welke maatschappelijke praktijken ze zal ontwikkelen en verspreiden die daarop een werkend antwoord bieden;

2° de relatie van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de door de organisatie omschreven actuele maatschappelijke context;

- a) in een maatschappelijke contextanalyse expliciteert de organisatie welke ontwikkelingen relevant zijn in relatie tot haar missie en visie;
- b) de organisatie geeft aan welke maatschappelijke ontwikkelingen ze effectief als uitdaging wil aangrijpen om een werking errond te ontplooien en welke impact ze daarbij nastreeft;

3° de bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie aan de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen;

- a) de organisatie expliciteert haar visie op de verbindende rol en hoe ze via haar werking die rol zal waarmaken;
- b) de organisatie expliciteert haar visie op de kritische rol en hoe ze via haar werking die rol zal waarmaken;
- c) de organisatie expliciteert haar visie op de laboratoriumrol en hoe ze via haar werking die rol zal waarmaken;

4° de strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie;

- a) de organisatie heeft een onderbouwd en samenhangend geheel van strategische en operationele doelstellingen die ze wil realiseren;
- b) de organisatie expliciteert de relatie tussen haar eigen doelen en haar missie, visie en de actuele maatschappelijke context die ze zelf omschreven heeft;

5° de verduidelijking van de keuze voor minstens twee sociaal-culturele functies, een toelichting bij de functiemix en de uitwerking daarvan in relatie tot de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie;

- c) de organisatie geeft aan op welke functies ze wil inzetten en verantwoordt haar keuze;
- d) b) de organisatie heeft een onderbouwde visie op de gekozen functiemix en de onderscheiden functies;
- e) c) de organisatie expliciteert welke werkwijzen ze wil hanteren om de gekozen functies te realiseren:
 - 1) voor de cultuurfunctie:
 - i) de visie op cultuur in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii) een verantwoorde toekomstige werkwijze van de organisatie om praktijken op te zetten die erop gericht zijn cultuur te creëren, te bewaren, te delen en eraan deel te nemen;
 - 2) voor de leerfunctie:
 - i) de visie op leren in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii) een verantwoorde toekomstige werkwijze om leeromgevingen op te zetten;
 - 3) voor de gemeenschapsvormende functie:
 - i) de visie op groepen en gemeenschappen en interacties daartussen in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii) een verantwoorde toekomstige werkwijze om processen te ondersteunen en te faciliteren die leiden tot het vormen van groepen en gemeenschappen of tot interacties tussen groepen en gemeenschappen;
 - 4) voor de maatschappelijke bewegingsfunctie:
 - i) de visie op engagement en politisering en op relevante samenlevingsvraagstukken in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii) een verantwoorde toekomstige werkwijze om praktijken op te zetten waarin ruimte voor engagement en politisering wordt gecreëerd in relatie tot samenlevingsvraagstukken;

6° de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied;

- a) de organisatie expliciteert waar de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich zal afspelen door kerngegevens en cijfers over aanwezigheid, zichtbaarheid, bereik of effect van de al eerder gerealiseerde sociaal-culturele werking aan te reiken;
- b) de organisatie staft dat haar werking een relevantie en uitstraling heeft voor het Nederlandse taalgebied of het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;

7° een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd;

- a) de organisatie toont aan dat de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich aantoonbaar en hoofdzakelijk afspeelt binnen de vrije tijd van volwassenen;
- b) het gedeelte van de werking dat zich in voorkomend geval uitzonderlijk buiten de vrije tijd afspeelt, omschrijft en verantwoordt de organisatie vanuit haar missie en visie;

8° de werking voor:

- a) het brede publiek en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen;
- b) kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek;

- a) de organisatie expliciteert haar werking voor het brede publiek en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of kansengroepen of de organisatie expliciteert haar werking voor (een of meer) specifieke kansengroepen en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of het brede publiek;
- b) binnen de gemaakte keuzes expliciteert en verantwoordt de organisatie haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van iedereen na te streven of de organisatie expliciteert en verantwoordt haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van die kansengroepen te realiseren;

9° de plaats van vrijwilligers in de sociaal-culturele volwassenenorganisatie en de manier waarop ze betrokken en ondersteund worden in relatie tot de visie en missie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie.

- a) de organisatie geeft aan welke rollen en taken vrijwilligers opnemen in de organisatie of werking;
- b) de organisatie expliciteert haar toekomstige ondersteuningsbeleid ten aanzien van vrijwilligers en hoe ze betrokkenheid, inspraak en participatie van vrijwilligers in de organisatie vorm wil geven.

Het **zakelijk deel van het beleidsplan**, vermeld in artikel 9, §1, 2°, wordt getoetst aan de volgende beoordelingselementen:

1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid;

- a) de organisatie expliciteert hoe ze een professioneel beleid zal voeren;
- b) de organisatie expliciteert hoe ze een integraal kwaliteitsbeleid zal voeren;
- c) de organisatie expliciteert een onderbouwd en realistisch financieel meerjarenbeleid;

2° de toepassing van de principes van goed bestuur;

- a) de organisatie geeft aan hoe ze transparantie en verantwoording van en in haar bestuur zal organiseren;
- b) de organisatie expliciteert vanuit haar missie en doelen de samenstelling van de bestuursorganen en hun rol- en bevoegdheidsverdeling;
- c) het bestuur geeft aan hoe ze interne en externe stakeholders betrokken heeft bij strategische beslissingen die genomen zijn in het kader van het ingediende beleidsplan;

3° de afstemming tussen het voormelde inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan: de organisatie verantwoordt hoe ze haar financiën, mensen en middelen zal inzetten ter realisatie van de strategische en operationele doelstellingen.

Toelichting memorie:

Dit artikel somt de beoordelingselementen op die van belang zijn voor de sociaal-culturele volwassenenorganisaties om (blijvend) voor subsidie in aanmerking te komen.

Het gaat om een vaste set van beoordelingselementen. Deze worden in het uitvoeringsbesluit uitgewerkt, enerzijds in beoordelingscriteria van toepassing bij het beoordelen van de subsidieaanvraag door beoordelingscommissies en anderzijds in evaluatiecriteria van toepassing bij de evaluatie van de werking door visitatiecommissies. Er is een verschil tussen de criteria eigen aan het beoordelingskader, die qua terminologie en formulering meer gericht zijn op de strategie die een organisatie voor de volgende beleidsperiode voor ogen heeft, en de criteria eigen aan het evaluatiekader die meer gericht zijn op de evaluatie van de voorbije werking.

Uitvoeringsbesluit van 27 oktober 2017

In het uitvoeringsbesluit staan er geen specifieke bepalingen over het remediëringstraject.

3. Afspraken uit het visitatie- en beoordelingsprotocol

In dit hoofdstuk worden de afspraken over het remediëringsrapport en het plan van aanpak uit het visitatie- en beoordelingsprotocol, zoals uitgewerkt door de Adviescommissie sociaal-cultureel werk, letterlijk overgenomen. Naast de bepalingen uit het decreet en het uitvoeringsbesluit vormen de afspraken uit het visitatie- en beoordelingsprotocol de basis voor de wijze waarop het remediëringsrapport wordt geëvalueerd (3.1.) en het plan van aanpak wordt beoordeeld (3.2.).

3.1. Het remediëringsrapport en het tweede bezoek ter plaatse

Indienen remediëringsrapport

De organisatie toont **binnen maximaal 12 maanden na de bezorging van het definitief visitatieverslag** via een remediëringsrapport aan **hoe ze met de aanbevelingen is omgegaan, welke processen en acties er uit voortgevloeid zijn en nog zullen worden ontwikkeld**. Elke organisatie heeft dus recht op een remediëringstijd van maximaal 12 maanden, maar kan zelf ook aangeven een kortere periode van remediëring te prefereren.

Verwijzend naar de memorie van toelichting bij het decreet: **het remediëren en dus ook de behandeling van het remediëringsrapport gebeurt in functie van de volgende beleidsperiode in een combinatie van verschillende sets van beoordelingselementen.**

Tweede bezoek ter plaatse

Na indiening van het remediëringsrapport brengt de visitatiecommissie de organisatie opnieuw een bezoek ter plaatse om de geleverde inspanningen en de geboekte resultaten met betrekking tot de aanbevelingen te evalueren.

- ***Datum***

De administratie neemt voor het vastleggen van een datum voor het tweede bezoek ter plaatse opnieuw contact op met de organisatie en deelt minstens een maand op voorhand de datum van het bezoek mee.

- ***Aanwezigen***

De tweede visitatiecommissie wordt indien mogelijk op dezelfde wijze samengesteld om de continuïteit zoveel mogelijk te garanderen. De administratie deelt mee aan de organisatie wie van hen het bezoek ter plaatse uitvoert.

Vanuit de organisatie kunnen net zoals bij het eerste bezoek ter plaatse terzelfdertijd maximaal vier personen aan het visitatiegesprek deelnemen.

- ***Inhoudelijke voorbereiding***

De organisatie dient ter voorbereiding op het tweede bezoek ter plaatse het remediëringsrapport per mail in bij de voorzitter van de visitatiecommissie en via sociaalcultureel@vlaanderen.be (oorspronkelijk werd in het protocol vermeld dat het remediëringsrapport via KIOSK zou worden ingediend). De visitatiecommissie neemt het remediëringsrapport door en evalueert per aanbeveling:

- hoe de organisatie met de aanbeveling is omgegaan;

- de uit de aanbeveling voortgevloede processen en acties;
 - de geplande processen en acties.
- **Verloop**
 Het bezoek ter plaatse duurt een halve werkdag en vindt plaats op het secretariaat van de organisatie.
 - 1) De visitatie begint met een kort intern overleg van de visitatiecommissie. Tijdens dit intern overleg wordt op basis van de grondige voorbereiding van de visitatiecommissie bepaald:
 - in welke mate de gerealiseerde en geplande processen en acties aan de aanbevelingen tegemoet komen;
 - welke vragen de visitatiecommissie bij de gerealiseerde en geplande processen en acties heeft.
 - 2) Dialoog met de vertegenwoordigers van de organisatie.
 De voorzitter van de visitatiecommissie leidt het gesprek en licht bij de aanvang het verloop van het gesprek en de werkwijze van de visitatiecommissie toe. Vervolgens gaat de visitatiecommissie over alle aanbevelingen in dialoog met de vertegenwoordigers van de organisatie. De dialoog wordt gevoerd op basis van de voorbereiding van de visitatiecommissie. Door in dialoog te gaan met de organisatie tracht de visitatiecommissie inzicht te krijgen in de gerealiseerde en geplande processen en acties die aan de aanbevelingen tegemoetkomen en tracht ze deze te contextualiseren.
 - 3) Kort intern overleg van de visitatiecommissie.
 Tijdens dit intern overleg formuleert ze bij de beoordelingselementen, waarbij minimaal een aanbeveling werd geformuleerd, een eindresultaat (voldoet, voldoet ten dele, onvoldoende).
 - Wanneer de organisatie per beoordelingselement voor alle onderliggende beoordelingscriteria een "voldoet" behaalt, is het eindresultaat van het beoordelingselement "voldoet".
 - Wanneer de organisatie per beoordelingselement voor geen enkel onderliggend beoordelingscriterium een "onvoldoende" behaalt en voor een of meerdere onderliggende beoordelingscriteria een "voldoet ten dele", is het eindresultaat van het beoordelingselement "voldoet ten dele".
 - Wanneer de organisatie per beoordelingselement voor een of meerdere onderliggende beoordelingscriteria een "onvoldoende" behaalt, is het eindresultaat van dit beoordelingselement "onvoldoende".

De medewerker van de administratie die geen deel uitmaakt van de visitatiecommissie maakt een definitief visitatieverslag op van het bezoek ter plaatse.

Indien de organisatie geen remediëringsrapport heeft ingediend na het verstrijken van de remediëringstermijn, wordt geen tweede bezoek ter plaatse uitgevoerd. In dat geval stopt de subsidiering vanaf 1 januari 2021.

Beslissing Vlaamse Regering

Op basis van de tweede visitatie formuleert de visitatiecommissie een positief of negatief advies aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beslist of ze het positief of negatief advies van de visitatiecommissie al dan niet volgt.

Als de Vlaamse Regering beslist om het positief advies te volgen, wordt de subsidieaanvraag ter advisering voorgelegd aan een beoordelingscommissie. Bij een positief advies van de visitatiecommissie na het tweede bezoek ter plaatse, blijft met het oog op het bepalen van de subsidie-enveloppe voor de volgende beleidsperiode het eindoordeel van de visitatiecommissie 'een negatieve evaluatie met aanbevelingen'. Samen met het eindoordeel van de beoordelingscommissie bepaalt dit of de beoordelingscommissie kan adviseren om de subsidie-enveloppe te doen dalen, status quo te houden of stop te zetten.

Indien de Vlaamse Regering beslist het negatief advies te volgen, wordt de subsidieaanvraag niet meer ter advisering voorgelegd aan een beoordelingscommissie en wordt de subsidie stopgezet vanaf 1 januari 2021.

3.2. Het plan van aanpak

Over het plan van aanpak zijn er geen bijkomende afspraken vastgelegd in het visitatie- en beoordelingsprotocol.

4. De evaluatie van de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de aanbevelingen

4.1. De uitdagende context

2016-2020

Voor de beleidsperiode 2016-2020 dienden sociaal-culturele volwassenenorganisaties in 2015 een beleidsplan in, waarin het beleid en de werking op het vlak van sociaal-cultureel volwassenenwerk geëxpliciteerd wordt en waarin is aangegeven wat de verhouding is ten aanzien van de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003.

Aangezien de sociaal-culturele volwassenenorganisaties hun beleid vorm gaven in het kader van **het decreet van 4 april 2003**, werden de organisaties in **2018 geëvalueerd op basis van de beoordelingselementen van ditzelfde decreet**. De praktische organisatie van de visitatie in 2018 werd daarentegen uitgevoerd op basis van het model en de systematiek van het decreet van 7 juli 2017.

De beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 zijn per werksoort uitgewerkt in **evaluatiecriteria** die de visitatiecommissies hanteerden om tot een gemotiveerde evaluatie te komen van de voorbije werking van de organisaties gedurende de eerste twee jaar van de beleidsperiode.

2021-2025

De volgende beleidsperiode loopt van 2021 tot en met 2025. In functie van deze beleidsperiode dienen sociaal-culturele volwassenenorganisaties uiterlijk op 31 december 2019 een beleidsplan in, waarin ze hun inhoudelijk en zakelijk beleid voor de volgende vijf jaar uittekenen.

Het beleidsplan moet voldoen aan de bepalingen van **het decreet van 7 juli 2017** en wordt **beoordeeld op basis van de inhoudelijke en de zakelijke beoordelingselementen van ditzelfde decreet**. De beoordelingselementen uitgewerkt in beoordelingscriteria gelden als leidraad voor de op basis van het nieuwe decreet samengestelde beoordelingscommissies. De beoordelingscommissies hanteren deze criteria om tot een gemotiveerde beoordeling van de plannen voor de werking van de volgende beleidsperiode te komen.

Overgangsperiode

In de overgang naar een nieuwe beleidsperiode en in die zin ook naar een nieuw beoordelingskader, moeten organisaties met een negatieve evaluatie met aanbevelingen, via een remediëringsrapport aantonen hoe ze met de aanbevelingen bij de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 zijn omgegaan. Organisaties met een positieve evaluatie met aanbevelingen moeten via een plan van aanpak, als onderdeel van het beleidsplan, aantonen hoe ze met de aanbevelingen bij de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 zijn omgegaan.

- ***Het remediëringsrapport***

Het decreet bepaalt dat **sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een negatieve evaluatie met aanbevelingen** in het **remediëringsrapport** aantonen hoe ze met de

aanbevelingen zoals geformuleerd in het definitief visitatieverslag zijn omgegaan. Tevens bepaalt het decreet dat de visitatiecommissie na indiening van het remediëringsrapport **de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties** van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie **met betrekking tot de aanbevelingen** evalueert met een bezoek ter plaatse.

Het protocol bepaalt dat de visitatiecommissie ter voorbereiding van het gesprek **evalueert in welke mate de gerealiseerde en geplande processen en acties aan de aanbevelingen tegemoet komen** en dat de visitatiecommissie hierbij vragen formuleert die tijdens het tweede bezoek ter plaatse aan bod kunnen komen. Deze vragen worden op voorhand niet medegedeeld aan de organisatie.

Tijdens het tweede bezoek ter plaatse gaat de visitatiecommissie over alle aanbevelingen in dialoog met de vertegenwoordigers van de organisatie. Door **in dialoog** te gaan met de organisatie tracht de visitatiecommissie **inzicht te krijgen in de gerealiseerde en geplande processen en acties die aan de aanbevelingen tegemoetkomen en tracht ze deze te contextualiseren**.

Tot slot formuleert ze (tijdens intern overleg of tijdens peer review) bij de beoordelingselementen, waarbij minimaal een aanbeveling werd geformuleerd een eindresultaat (voldoet, voldoet ten dele, onvoldoende). Op grond van een afweging van deze eindresultaten formuleert de visitatiecommissie een advies aan de Vlaamse Regering.

Alle adviezen over de sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een negatieve evaluatie met aanbevelingen zullen worden gebundeld in een nota aan de Vlaamse Regering. De administratie streeft er naar om de definitieve visitatieverslagen van de twee laatste clusters van organisaties uiterlijk op vrijdag 1 februari 2019 te versturen. Indien er in deze clusters organisaties met een negatieve evaluatie met aanbevelingen zijn, moeten ze uiterlijk op 1 februari 2020 een remediëringsrapport indienen. Vervolgens voeren de visitatiecommissies in februari 2020 de laatste visitatiebezoeken uit. De administratie streeft er naar om in maart 2020 de nota met de adviezen aan de Vlaamse Regering te bezorgen.

Het advies van de visitatiecommissies aan de Vlaamse Regering wordt niet op voorhand gecommuniceerd aan de sociaal-culturele volwassenenorganisaties. Dit betekent dat geen enkele organisatie met een negatieve evaluatie met aanbevelingen, op het moment dat de subsidieaanvraag voor de beleidsperiode 2021-2025 wordt ingediend, kan rekening houden met dit advies. Zo wordt een gelijke behandeling van de organisaties gegarandeerd.

- ***Het plan van aanpak***

Het decreet bepaalt dat **sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een positieve evaluatie met aanbevelingen** samen met hun beleidsplan, een **plan van aanpak** indienen. Daarin staat wat de organisatie met de aanbevelingen heeft gedaan. De beoordelingscommissie neemt **de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de geformuleerde aanbevelingen mee in de beoordeling van de subsidieaanvraag** voor de beleidsperiode 2021-2025.

Het protocol bepaalt dat de organisatie via een plan van aanpak duidelijk maakt **welke processen en acties ze al heeft ondernomen en welke er gepland zijn om aan de aanbevelingen tegemoet te komen**.

4.2. De werkwijze

Het is mogelijk dat bepaalde aanbevelingen bij de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 door de beleidskeuzes van de organisatie in het licht van het nieuwe decreet minder relevant zijn geworden.

Bij de evaluatie van de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de geformuleerde aanbevelingen, zullen de visitatie- en beoordelingscommissies rekening houden met de context waarin de evaluaties en de beoordelingen gebeuren, en dus zowel de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 als de beoordelingselementen van het decreet van 7 juli 2017 in beschouwing nemen. Welke beoordelingselementen de basis vormen voor de evaluatie of de beoordeling verschilt naargelang de organisatie een negatieve of positieve evaluatie met aanbevelingen kreeg:

- In het kader van **het remediëringstraject** zullen de visitatiecommissies de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 en de onderliggende evaluatiecriteria als basis nemen om tot een gemotiveerd advies aan de Vlaamse Regering te komen. Toch zullen ze bij hun evaluatie ook rekening houden met de beleidskeuzes die de organisatie maakt in het licht van het nieuw decreet van 7 juli 2017 en de nieuwe beoordelingselementen. In die zin zal de visitatiecommissie evalueren of de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de geformuleerde aanbevelingen volstaan om in de toekomst een kwalitatieve sociaal-culturele werking te ontplooien.

De visitatiecommissies zullen bij elk beoordelingselement van het decreet van 4 april 2003, waarbij minimaal een aanbeveling werd geformuleerd een eindresultaat (voldoet, voldoet ten dele, onvoldoende) noteren en in de motivatie bij dit beoordelingselement dus rekening houden met het nieuw beoordelingskader van het decreet van 7 juli 2017.

Een voorbeeld brengt meer duidelijkheid:

- Voor de verenigingen bepaalt beoordelingselement 1° van het decreet van 4 april 2003 dat verenigingen de **vier functies** moeten realiseren.
- Beoordelingselement 5° van het decreet van 7 juli 2017 bepaalt dat alle organisaties met een werking in het Nederlandse taalgebied (al dan niet inclusief het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad) een keuze moeten maken voor minstens **twee functies** en deze functiemix moeten toelichten in relatie tot de missie en de visie van de organisatie.

Indien de vereniging een aanbeveling kreeg met betrekking tot het niet vervullen van twee sociaal-culturele functies en voldoende kan verantwoorden dat zij deze functies in de volgende beleidsperiode niet meer wil realiseren omwille van de missie en de visie van de organisatie, kan zij in het kader van de tweede visitatie bij dit beoordelingselement 'voldoet ten dele' of 'voldoet' als eindresultaat behalen.

Indien de vereniging een aanbeveling kreeg met betrekking tot het ontbreken van een visie op de vier functies, maar de organisatie ondertussen een traject aflegde om haar visie op twee van de vier functies, die ze in de toekomst vanuit haar missie wil waarmaken, vorm te geven, kan zij in het kader van de tweede visitatie bij dit beoordelingselement 'voldoet ten dele' of 'voldoet' als eindresultaat behalen.

- **Het plan van aanpak** en het inhoudelijk deel van de subsidieaanvraag wordt sowieso getoetst aan de beoordelingselementen van het decreet van 7 juli 2017. Deze beoordelingselementen vormen dan ook de basis voor de beoordelingscommissies om tot een gemotiveerd advies te komen.

De beoordelingscommissies zullen focussen op de kwaliteit en de effectiviteit van de ondernomen processen en acties met betrekking tot de geformuleerde aanbevelingen bij de beoordelingselementen van het decreet van 4 april 2003 die in het kader van het nieuw beoordelingskader nog relevant zijn.

5. De relatie tussen de beoordelingselementen en -criteria van het decreet van 4 april 2003 en het decreet van 7 juli 2017

In wat volgt wordt dieper ingegaan op de relatie tussen de beoordelingselementen en evaluatiecriteria van het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen en de beoordelingselementen en -criteria van het decreet van 7 juli 2017. Het evaluatie- en beoordelingskader van het decreet van 7 juli 2017 is niet helemaal nieuw in vergelijking met het decreet van 4 april 2003. Heel wat geformuleerde aanbevelingen zullen in het kader van het nieuw decreet bijgevolg nog steeds relevant zijn. Deze relatie wordt volgens volgende thema's benaderd: sociaal-culturele functies, publieksbereik, vrijwilligers, vrije tijd, werking voor Vlaanderen, zakelijk kwaliteitsbeleid en zakelijk financieel beleid. Daarbij wordt het thema telkens vanuit het beoordelingskader van het oude decreet bekeken en vervolgens vanuit het beoordelingskader van het nieuwe decreet. Tot slot wordt de verhouding tussen beiden in beschouwing genomen.

5.1 De functies

5.1.1 De functies in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

Artikel 2 van het decreet van 4 april 2003 definieert de sociaal-culturele functies als volgt:

3° gemeenschapsvormende functie: de functie die gericht is op het versterken en vernieuwen van het sociale weefsel en op groepsvorming met het oog op een democratische, solidaire, open en cultureel diverse samenleving;

4° culturele functie: de functie die, zowel in de brede als de engere zin, gericht is op het verhogen van de participatie aan de cultuur die de samenleving te bieden heeft;

5° maatschappelijke activeringsfunctie: de functie die gericht is op het organiseren, stimuleren en begeleiden van vormen van maatschappelijk engagement en sociale actie;

6° educatieve functie: de functie die gericht is op lerende personen en groepen en die gekenmerkt wordt door het organiseren en begeleiden van educatieve programma's op lokaal en bovenlokaal vlak;

Het decreet van 4 april 2003 kent een welbepaalde combinatie van verschillende functies toe aan vooraf bepaalde types van organisaties: verenigingen, bewegingen en vormingsinstellingen. In welke mate de werksoorten deze sociaal-culturele functies vervullen, wordt geëvalueerd aan de hand van de beoordelingselementen. In het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 worden deze beoordelingselementen uitgewerkt in onderliggende evaluatiecriteria.

Verenigingen hebben overeenkomstig artikel 2, 8° van het decreet van 4 april 2003 een gemeenschapsvormende functie, een culturele functie, een maatschappelijke activeringsfunctie en een educatieve functie; Beoordelingselement 1° verwijst immers naar *de wijze waarop de vier functies, vermeld in artikel 2, 8° in het decreet van 4 april 2003, worden gerealiseerd*. De onderliggende evaluatiecriteria hebben betrekking tot *a) de organisatie heeft een onderbouwde visie op de vier functies, b) de organisatie geeft weer in welke mate elke functie in de werking wordt gerealiseerd en verantwoordt de keuzes die tot die verhouding hebben geleid, c) de organisatie expliciteert welke werkwijzen ze hanteert om de vier functies te realiseren*.

Bewegingen hebben overeenkomstig artikel 2, 9° van het decreet van 4 april 2003 een educatieve en een maatschappelijke activeringsfunctie. Beoordelingselement 6°, *de aard en de omvang van de educatieve activiteiten en de werkmaterialen*, heeft betrekking tot de wijze waarop de educatieve functie wordt gerealiseerd. Dit beoordelingselement bevat de onderliggende evaluatiecriteria *a) de organisatie toont aan op welke manier ze invulling geeft aan de educatieve activiteiten, b) de organisatie toont aan welke werkmaterialen ze ontwikkelt en gebruikt*. Beoordelingselement 7°, *de acties en campagnes*, heeft betrekking tot de wijze waarop de maatschappelijke activeringsfunctie wordt gerealiseerd bij bewegingen. Dit beoordelingselement bevat de onderliggende evaluatiecriteria *a) de organisatie verantwoordt de planning van haar acties en campagnes, b) de organisatie toont de aard en de omvang van haar acties en campagnes aan*.

Gespecialiseerde vormingsinstellingen (overeenkomstig art. 2, 11°), syndicale vormingsinstellingen (overeenkomstig art. 31, §1) en vormingsinstellingen voor personen met een handicap (overeenkomstig art. 32, §1) hebben naast een culturele (beoordelingselement 8°) en een gemeenschapsvormende functie (beoordelingselement 7°), in hoofdzaak een educatieve functie (artikel 2, 11° van het decreet van 4 april 2003). Beide beoordelingselementen bevatten onderliggende evaluatiecriteria die verwijzen naar *a) de organisatie heeft een onderbouwde visie op de functie, b) de organisatie geeft weer op welke manier en in welke mate ze de functie in de werking realiseert en ze verantwoordt haar keuzes*.

De **vormingsdienst voor personen met een handicap** ontplooit overeenkomstig artikel 36, §1 van het decreet van 4 april 2003 een werking die betrekking heeft tot de educatieve functie (beoordelingselement 4°), de gemeenschapsvormende en de maatschappelijke activeringsfunctie (beoordelingselement 6°). Beide beoordelingselementen bevatten onderliggende evaluatiecriteria die verwijzen naar *(4° a; 6° a, c) de organisatie heeft een onderbouwde visie op de functie*, alsook onderliggende evaluatiecriteria verwijzend naar *(4° b; 6° b, d), de organisatie/vormingsdienst geeft weer op welke manier en in welke mate ze de functie in zijn/haar werking realiseert en verantwoordt haar keuzes*.

Samengevat: de verschillende werksoorten ontplooiën een werking die minimaal twee sociaal-culturele functies vervult. Globaal genomen peilt men binnen het evaluatiekader, in meer of mindere mate naar a) de visie op de relevante functies, b) de mate waarin de relevante functies worden gerealiseerd en de keuzes die tot die verhouding hebben geleid, c) de manier waarop de functies worden gerealiseerd.

5.1.2. De functies in het decreet van 7 juli 2017

Artikel 2 van het decreet van 7 juli 2017 definieert de sociaal-culturele functies als volgt:

10° cultuurfunctie: doelgericht creëren, deelnemen, bewaren en delen van cultuur;

11° leerfunctie: doelgericht opzetten van leeromgevingen die het leren door individuen, groepen of gemeenschappen mogelijk maken en bevorderen;

12° maatschappelijke bewegingsfunctie: in relatie tot samenlevingsvraagstukken doelgericht ruimte creëren voor engagement en politisering met het oog op veranderingen in denken en handelen en in de inrichting van de maatschappij;

13° gemeenschapsvormende functie: doelgericht ondersteunen en faciliteren van processen en praktijken die leiden tot vormen en ondersteunen van groepen en gemeenschappen of versterken van de interactie tussen groepen en gemeenschappen;

Artikel 10 van het decreet van 7 juli 2017 omschrijft de beoordelingselementen waarop het inhoudelijk gedeelte van het nieuwe beleidsplan en indien van toepassing het plan van aanpak van de organisatie wordt getoetst. Binnen dit beoordelingskader worden de sociaal-culturele functies beoordeeld op basis van het beoordelingselement:

5° de verduidelijking van de keuze voor minstens twee sociaal-culturele functies, een toelichting bij de functiemix en de uitwerking daarvan in relatie tot de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie;

In het uitvoeringsbesluit bij het decreet wordt dit beoordelingselement uitgewerkt in onderliggende beoordelingscriteria.

- a) de organisatie geeft aan op welke functies ze wil inzetten en verantwoordt haar keuze;
- b) de organisatie heeft een onderbouwde visie op de gekozen functiemix en de onderscheiden functies;
- c) de organisatie expliciteert welke werkwijzen ze wil hanteren om de gekozen functies te realiseren:
 - 1) voor de cultuurfunctie:
 - i. de visie op cultuur in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii. een verantwoorde toekomstige werkwijze van de organisatie om praktijken op te zetten die erop gericht zijn cultuur te creëren, te bewaren, te delen en eraan deel te nemen;
 - 2) voor de leerfunctie:
 - i. de visie op leren in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii. een verantwoorde toekomstige werkwijze om leeromgevingen op te zetten;
 - 3) voor de gemeenschapsvormende functie:
 - i. de visie op groepen en gemeenschappen en interacties daartussen in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii. een verantwoorde toekomstige werkwijze om processen te ondersteunen en te faciliteren die leiden tot het vormen van groepen en gemeenschappen of tot interacties tussen groepen en gemeenschappen;
 - 4) voor de maatschappelijke bewegingsfunctie:
 - i. de visie op engagement en politisering en op relevante samenlevingsvraagstukken in relatie tot de missie van de organisatie;
 - ii. een verantwoorde toekomstige werkwijze om praktijken op te zetten waarin ruimte voor engagement en politisering wordt gecreëerd in relatie tot samenlevingsvraagstukken;

Samengevat: binnen het beoordelingskader van het decreet van 7 juli 2017 maken organisaties de keuze voor minimaal twee sociaal-culturele functies en verantwoorden ze deze keuze, alsook de visie op de functiemix. Daarnaast verantwoorden de organisaties hun visie op de onderscheiden functies in relatie tot hun missie, alsook hun toekomstige werkwijze om deze functies te realiseren.

5.1.3. Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van de functies in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot de functies in het nieuw beoordelingskader

De functies zijn en blijven de pijlers van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De functies geven de aard, vorm en structurering aan van de georganiseerde sociaal-culturele praktijken en daarmee beoogde processen. In het nieuwe decreet werden de vier functies geactualiseerd om ze in overeenstemming te brengen met ontwikkelingen in praktijk- en theorievorming, zodat organisaties hun werking er beter in kunnen kaderen. Met betrekking tot de definiëring van de functies is er dus weinig gewijzigd.

Nieuw aan het decreet van 7 juli 2017 is dat organisaties binnen het nieuwe kader vrij zijn om, vanuit het civiel perspectief, zelf een functiemix te bepalen, gebaseerd op minimaal twee sociaal-culturele functies. Het gegeven van de functiemix overlapt deels met de onderliggende evaluatiecriteria (decreet van 4 april 2003) die verwijzen naar *de mate waarin elke functie in de werking wordt gerealiseerd en de verantwoording van de keuzes die tot die verhouding hebben geleid* (van toepassing bij verenigingen, vormingsinstellingen, vormingsdienst voor personen met een handicap).

Vanuit de context van de evaluatie van het remediërringsrapport zullen aanbevelingen met betrekking tot functies die niet meer relevant zijn voor de gekozen functiemix niet doorwegen als *de organisatie de gekozen functiemix, alsook de visie op de gekozen functiemix goed kan onderbouwen en verantwoorden in het remediërringsrapport*.

Uitgezonderd voor de bewegingen, waarbij er minder nadruk ligt op een expliciete visie met betrekking tot de relevante functies, is er min of meer een één op één relatie tussen de criteria van het oude model en de criteria van het nieuwe model. In beide modellen wordt er gekeken naar de verantwoording van de visie op de functie(s) en de verantwoording van de werkwijze om de functie te realiseren.

5.2 Participatie en publieksbereik

In de volgende paragrafen wordt het thema participatie en publieksbereik toegelicht aan de hand van de relevante beoordelingselementen uit de respectievelijke decretale kaders. Hierin wordt het onderscheid gemaakt tussen participatie en publieksbereik enerzijds, en anderzijds de communicatie en het communicatiebeleid.

5.2.1 Participatie en publieksbereik: werking

5.2.1.1 Het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

Algemene decretale bepalingen

Participatie van volwassenen is een van de pijlers van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Binnen het decreet van 4 april 2003 wordt dit gegeven verankerd in artikel 2, 1°:

Sociaal-cultureel volwassenenwerk: een onderdeel van het beleidsveld sociaal-cultureel werk; het omvat de activiteiten die de ontplooiing van volwassenen en hun **maatschappelijke participatie** willen

bevorderen; personen nemen er vrijwillig deel aan, los van enig schoolverband en los van elke vorm van beroepsopleiding;

De memorie van toelichting bij het decreet van 4 april 2003 (p.4) verwijst naar de situering van het decreet in het cultuurbeleid 2000-2004:

Cultuurbeleid moet de voorwaarden scheppen die het individu in staat stellen op vanzelfsprekende wijze te komen tot persoonlijke ontplooiing en creativiteit en tot **participatie** aan de vorming van een rijke, democratische en gediversifieerde gemeenschap in Vlaanderen.

Beoordelingskader

In het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen in het decreet van 7 juli 2017 wordt participatie verschillend benaderd naargelang de werksort:

Verenigingen

Artikel 6, §2, 4° van het decreet van 4 april 2003 bepaalt dat de verenigingen worden geëvalueerd op basis van *de acties met het oog op de verdieping en verbreding van de participatie*. In artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 wordt dit beoordelingselement verduidelijkt aan de hand van volgende evaluatiecriteria:

- a. De organisatie verduidelijkt en motiveert haar strategieën rond het verbreden van participatie van leden, niet-leden en eventueel specifieke doelgroepen en rond het op meer intensieve wijze bereiken van de geïdentificeerde doelgroepen;
- b. De organisatie verduidelijkt welke acties ze met het oog op de verbreding en verdieping van de participatie voert.

Bewegingen

Artikel 15, §1, 5° van het decreet van 4 april 2003 bepaalt dat de bewegingen worden geëvalueerd op basis van *de wijze waarop het ruime publiek rechtstreeks of onrechtstreeks wordt benaderd, inclusief de inspanning om andere publieksgroepen aan te trekken*. In artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 wordt dit beoordelingselement verduidelijkt aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- a. de organisatie motiveert en toont aan welke kanalen, methoden en communicatiemiddelen ze gebruikt om het ruime publiek te benaderen;
- b. de organisatie motiveert en toont aan welke inspanningen ze levert om andere publieksgroepen aan te trekken.

De memorie bij het decreet van 4 april 2003 verduidelijkt verder dat:

De beweging moet het ruime publiek bereiken, en kan zich dus in haar werking niet beperken tot de eigen leden (zo ze die zou hebben). Dit ruime publiek aanspreken doet zij via een brede waaier van activiteiten die zich richten naar de bevolking hetzij rechtstreeks in een eerst-lijn-relatie dan wel door bemiddeling van derden in een tweede-lijnrelatie.

Vormingsinstellingen

Het decreet van 4 april 2003 schrijft voor dat bij de gespecialiseerde vormingsinstellingen (art. 26, §1, 2°), de syndicale vormingsinstellingen (art. 31, §6, 2°) de vormingsinstellingen voor personen met een handicap (art. 33, §5, 2°) en de federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap (art. 36, §4, 2°) de participatie wordt geëvalueerd aan de hand van het volgende beoordelingselement: *het beleid ten aanzien van de deelnemers (bestaande en beoogde doelgroepen) en de link naar het communicatiebeleid*. Dit beoordelingselement wordt in artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 uitgewerkt in twee onderliggende evaluatiecriteria, waarvan één rechtstreeks betrekking heeft tot participatie:

- a. de organisatie verduidelijkt welk beleid ze voert ten aanzien van haar deelnemers en de inspanningen die ze levert voor de publieksverbreding en de publieksvernieuwing.

De **thema's diversiteit en interculturaliteit** zijn eveneens ontegensprekelijk gerelateerd aan het concept van participatie. De definitie van de sociaal-culturele methodiek in het decreet van 4 april 2003 verwijst naar het "bevorderen van sociale integratie en maatschappelijke participatie en de opbouw van een democratische, duurzame en inclusieve samenleving" (cf. Art 2, 2° van het decreet van 4 april 2003) en het doel van het decreet van 7 juli 2017 vermeldt "de versterking van een duurzame, inclusieve, solidaire en democratische samenleving door het bevorderen van sociaal-culturele participatie en gedeeld burgerschap" (cf. art 3 van het decreet van 7 juli 2017). De wisselwerking van individuen en gemeenschappen met 'andere' individuen en gemeenschappen is met andere woorden niet weg te denken. Samenleven impliceert immers het omgaan met verschillen en gelijkenissen. Omgaan met en aandacht voor diversiteit maakt het onzichtbare zichtbaar en het onbewuste bewust, hetgeen inclusie binnen (en dus ook participatie binnen) de samenleving bevordert.

Binnen het decreet van 4 april 2003 wordt elke werksoort geëvalueerd op *de aanpak van diversiteit met specifieke aandacht voor interculturaliteit* (artikels 6, 15, 21, 26, 33, 36). Dit beoordelingselement wordt in artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 uitgewerkt in de onderliggende evaluatiecriteria:

- a. de organisatie geeft haar visie op diversiteit in de samenleving en hoe ze zich daartegenover positioneert, en ze geeft aan welke inspanningen ze levert om met diversiteit in de samenleving en in de organisatie om te gaan;
- b. de organisatie geeft haar visie op interculturaliteit en hoe ze zich daartegenover positioneert, en ze geeft aan welke inspanningen ze levert om interculturaliteit te stimuleren.

Samengevat:

Wat betreft het thema participatie en publieksbereik gaat het bij de verenigingen om de strategieën en acties rond verbreding (meer participatie, o.a. door niet-leden en specifieke doelgroepen) en verdieping van de participatie (andere, meer intensieve vormen van participatie). Bewegingen moeten zich per definitie tot het ruime publiek richten en moeten dus mikken op een zo breed mogelijke participatie. Ze worden bijgevolg geëvalueerd op basis van de methoden, kanalen en communicatiemiddelen die ze gebruiken om het ruime publiek (of andere publieksgroepen) te bereiken. De vormingsinstellingen en de federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap moeten hun inspanningen verantwoorden met betrekking tot publieksverbreding en publieksvernieuwing.

Daarnaast dienen alle organisaties, ongeacht de werksoort te verantwoorden hoe ze omgaan met diversiteit en interculturaliteit. Alle organisaties moeten hun visie op diversiteit en interculturaliteit in de samenleving expliciteren en hoe ze zichzelf daartegenover positioneren, alsook de inspanningen die ze leveren om met diversiteit en interculturaliteit om te gaan.

5.2.1.2 Het decreet van 7 juli 2017

Decretaal kader

In het decreet van 7 juli 2017 krijgt participatie een meer centrale plaats en wordt het concept grondiger uitgediept. De definitie van sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt in artikel 2, 1° als volgt geactualiseerd:

sociaal-cultureel volwassenenwerk: het geheel van sociaal-culturele volwassenenorganisaties die als civiele actoren streven naar **sociaal-culturele participatie van iedereen** en naar een samenleving waarin inclusie, duurzaamheid, democratie en solidariteit centraal staan;

Sociaal-culturele participatie wordt verder gespecificeerd in artikel 2, 14° van het decreet:

sociaal-culturele participatie: deelnemen aan of deelhebben aan informele netwerken (**sociale participatie**), maatschappelijke instituties (**maatschappelijke participatie**), kunst en cultuur (**culturele**

participatie) of politiek en beleid (**politieke en beleidsparticipatie**) vanuit een werking naar specifieke groepen met elk hun eigen kenmerken zodat ze samen kunnen participeren (inclusieve benadering) of vanuit een werking naar specifieke groepen burgers met specifieke kenmerken (categoriale benadering);

In artikel 3 van het decreet, waarin het doel van het decreet is bepaald, wordt sociaal-culturele participatie als een van de werkwijze benoemd:

In het domein van het sociaal-cultureel volwassenenwerk organisaties subsidiëren die, vanuit een civiel perspectief en met respect voor de gemeenschappelijke sokkel van waarden, fundamentele rechten en vrijheden, een betekenisvolle bijdrage leveren aan de emancipatie en dialoog van mensen en groepen én aan de versterking van een duurzame, inclusieve, solidaire en democratische samenleving **door sociaal-culturele participatie** en gedeeld burgerschap van volwassenen te bevorderen en gedeelde samenlevingsvraagstukken tot publieke zaak te maken. Hiervoor ontwikkelen en verspreiden zij praktijken die hierop een werkend antwoord kunnen bieden.

In de memorie van toelichting (p. 11) wordt dit als volgt verwoord:

Het decreet heeft als doel sociaal-culturele volwassenenorganisaties te subsidiëren die een bijdrage leveren aan de emancipatie van mensen en groepen en aan de versterking van een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving. Sociaal-culturele volwassenenorganisaties doen dat zowel door gedeelde samenlevingsvraagstukken tot publieke zaak te maken en daartoe praktijken te ontwikkelen en te verspreiden als door sociaal-culturele participatie en gedeeld burgerschap van volwassenen te bevorderen.

Sociaal-culturele participatie betekent dat sociaal-culturele volwassenenorganisaties mensen en groepen stimuleren en versterken om deel te nemen aan of deel te hebben in informele netwerken (sociale participatie), maatschappelijke instituties (maatschappelijke participatie), kunst en cultuur (culturele participatie) of politiek en beleid (politieke en beleidsparticipatie).

Het voorliggende beleidskader vertrekt vanuit de vaststelling dat mensen zich doorgaans organiseren in vrij homogene groepen.

Het nieuw beleidskader wil, met de grote uitdagingen van onze diverse samenleving voor ogen, sociaal-culturele volwassenenorganisaties **stimuleren en waarderen om de brede bevolking of eigen achterban te versterken in het samenleven in onze superdiverse samenleving.**

Anderzijds wil het voorliggende beleidskader sociaal-culturele volwassenenorganisaties stimuleren om doordachte keuzes te maken om specifieke gemeenschappen, doelgroepen, of kansengroepen te bereiken en te betrekken in het realiseren van de eigen missie.

Hiertoe reikt het voorliggend decreet handvatten aan opdat organisaties die werken voor een breed publiek, doelgroepen of gemeenschappen de mogelijkheid hebben om binnen hun werking specifieke initiatieven te ontwikkelen naar kansengroepen.

Samengevat:

Ongeacht de keuze voor een inclusieve dan wel een categoriale benadering van participatie, gaat het decreet er van uit dat een organisatie steeds aandacht moet hebben voor de ontplooiing van de werking in een superdiverse samenleving.

Beoordelingselementen

Hierboven werd de centrale plaats van participatie binnen het decreet van 7 juli 2017 uiteengezet. De concepten participatie en publieksbereik zijn terug te vinden bij verschillende beoordelingscriteria van het nieuw decretale kader.

Overeenkomstig artikel 10 wordt de werking geëvalueerd en het beleidsplan beoordeeld op basis van:

1° de bijdrage van de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie tot het doel van het decreet.

Artikel 23 van het uitvoeringsbesluit specificeert dit beoordelingselement aan de hand van de onderstaande beoordelingscriteria:

- a. Uit het beleidsplan blijkt dat de organisatie een duidelijke en geëxpliciteerde missie en visie heeft.
- b. De organisatie expliciteert haar ambities voor de komende beleidsperiode om bij te dragen aan de emancipatie van mensen en groepen, en aan de versterking van een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving door:
 - aan te geven hoe ze **sociaal-culturele participatie van volwassenen bevordert**
 - aan te geven welke samenlevingsvraagstukken ze wil behandelen en tot publieke zaak maakt
 - aan te geven hoe en welke maatschappelijke praktijken ze zal ontwikkelen en verspreiden die hierop een werkend antwoord bieden

Beoordelingselement 8°, vermeld in artikel 10, verwijst naar de participatie van het brede publiek, gemeenschappen, doelgroepen en/of kansengroepen:

8° de werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen of de werking voor kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek.

Artikel 23 van het uitvoeringsbesluit specificeert dit beoordelingselement aan de hand van de onderstaande beoordelingscriteria. Deze criteria geven organisaties de keuze om een werking te ontplooiën die de sociaal-culturele participatie van iedereen nastreeft, dan wel een werking nastreeft die de sociaal-culturele participatie van kansengroepen bevordert:

- a. de organisatie expliciteert haar werking voor het brede publiek en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of kansengroepen of de organisatie expliciteert haar werking voor (een of meer) specifieke kansengroepen en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of het brede publiek.
- b. binnen de gemaakte keuzes expliciteert en verantwoordt de organisatie haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren **om sociaal-culturele participatie van iedereen** na te streven of de organisatie expliciteert en verantwoordt haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren **om sociaal-culturele participatie van die kansengroepen** te realiseren.

In criterium b) is impliciet het concept van diversiteit en interculturaliteit vervat. De *sociaal-culturele participatie van iedereen* impliceert immers dat er rekening moet worden gehouden met de (super)diversiteit die onze samenleving karakteriseert. Etnisch-culturele diversiteit is hier een wezenlijk onderdeel van. Interculturaliteit is rechtsreeks gerelateerd aan participatie van etnisch-cultureel diverse groepen en mensen aan de samenleving en aan de verbinding van deze groepen en mensen met andere groepen en mensen.

Tot slot zijn diversiteit en interculturaliteit impliciet vervat in beoordelingselement 2°:

2° de relatie van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de door de organisatie omschreven actuele maatschappelijke context;

Dit beoordelingselement wordt in artikel 23 van het uitvoeringsbesluit uitgewerkt in onderliggende beoordelingscriteria:

- a) in een maatschappelijke contextanalyse expliciteert de organisatie welke ontwikkelingen relevant zijn in relatie tot haar missie en visie;
- b) de organisatie geeft aan welke maatschappelijke ontwikkelingen ze effectief als uitdaging wil aangrijpen om een werking er rond te ontplooiën en welke impact ze daarbij nastreeft;

Vanuit het civiel perspectief is het aan de organisaties zelf om te kiezen welke maatschappelijke ontwikkelingen relevant zijn voor haar missie en visie. Superdiversiteit blijft evenwel een belangrijk aspect van de huidige maatschappelijke context. Het streven naar “versterking van een duurzame, inclusieve, solidaire en democratische samenleving”(artikel 3) is immers maar mogelijk als organisaties bewust zijn van en rekening houden met (super)diversiteit als demografisch gegeven en intercultureel samenleven als maatschappelijke realiteit. Om het samenleven van de brede bevolking of de eigen achterban binnen onze superdiverse samenleving te versterken (cf. supra) is het van belang dat een organisatie het superdiverse karakter van de samenleving, alsook haar positie daarin als sociaal-culturele actor begrijpt en kan expliciteren.

Samengevat:

Sociaal-culturele participatie heeft een centrale plaats in het nieuwe decreet. Het streven naar sociaal-culturele participatie wordt expliciet vernoemd als praktijk om *de emancipatie en dialoog van mensen en groepen én aan de versterking van een duurzame, inclusieve, solidaire en democratische samenleving* te bevorderen (cf. doel decreet). Sociaal-culturele participatie wordt geëvalueerd aan de hand van de volgende beoordelingselementen:

- 1° de bijdrage van de missie en de visie van de sociaal-culturele organisatie tot het doel van het decreet;
- 2° de relatie van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de door de organisatie omschreven actuele maatschappelijke context;
- 8° de werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen of de werking voor kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek.

5.2.13 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding tussen de verschillende evaluatie- en beoordelingskaders met het oog op participatie en publieksbereik binnen de werking

Het hoeft geen betoog dat participatie en publieksbereik fundamentele thema's zijn binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Binnen het decreet van 4 april 2003 wordt het bevorderen van maatschappelijke participatie genoemd als een van de doelstellingen van het decreet. Binnen het decreet van 7 juli 2017 maakt sociaal-culturele participatie (onderverdeeld als sociale, maatschappelijke, culturele, of politieke en beleidsparticipatie) een wezenlijk onderdeel uit van het doel van het decreet. Daarnaast moeten organisaties binnen beide decretale kaders aandacht hebben voor (specifieke) doelgroepen, gemeenschappen en/of het brede publiek.

In het decreet van 4 april 2003 verschilt de invulling van participatie en publieksbereik naargelang de werksoort. Verenigingen moeten verantwoorden hoe ze werken aan de participatie van leden, niet-leden en eventueel specifieke doelgroepen, terwijl van bewegingen wordt verwacht dat ze zich richten tot het ruime publiek. Van vormingsinstellingen wordt verwacht dat er gestreefd wordt naar publieksverbreding en -vernieuwing.

Met het decreet van 7 juli 2017 vallen de werksoorten weg en maken de organisaties een expliciete keuze tussen, enerzijds, een werking die zich richt tot het brede publiek, met daarin keuzes op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of kansengroepen, of anderzijds een werking die zich richt tot (een of meer) specifieke kansengroepen, met daarin keuzes op het vlak van doelgroepen,

gemeenschappen of het brede publiek. Ook hier blijven thema's als verbreding naar andere doelgroepen (i.f.v. een werking gericht op het ruime publiek) en verbreding binnen de bestaande doelgroep heel relevant.

De thema's diversiteit en interculturaliteit komen op verschillende manieren terug in beide decretale kaders. Binnen het decreet van 4 april 2003 is er voor alle werksoorten een beoordelingselement dat verwijst naar de visie van de organisatie op respectievelijk diversiteit in de samenleving en interculturaliteit, en hoe ze zich daar tegenover positioneert, en de acties die de organisatie onderneemt om om te gaan met respectievelijk diversiteit in de samenleving en interculturaliteit.

Net zoals het oude decreet heeft het decreet van 7 juli 2017 o.a. een inclusieve samenleving tot doel. Om die reden streeft het nieuwe decreet expliciet naar de sociaal-culturele participatie van *iedereen*. Uit dit streven naar inclusie vloeit voort dat organisaties zich bewust moeten zijn van de maatschappelijke context. Nieuw aan het decreet van 2017 is dat de organisatie expliciet moet aangeven hoe haar missie en visie zich verhoudt tot de maatschappelijke context en dat dit tevens beoordeeld wordt. In het decreet van 4 april 2003 kwam dit via de omgevingsanalyse als onderdeel van het beleidsplan aan bod, maar werd dit niet afzonderlijk beoordeeld. Gezien de huidige samenleving wordt gekarakteriseerd door enerzijds (super)diversiteit, waaronder etnisch-culturele diversiteit, en anderzijds (de problematiek van) intercultureel samenleven, zijn deze thema's inherent verbonden aan het doel van het decreet met betrekking tot inclusie.

5.2.2 Participatie en publieksbereik: communicatie

Hoewel het communicatiebeleid in de memorie van toelichting bij het decreet van 7 juli 2017 expliciet wordt genoemd bij het omschrijven van het zakelijk beleid blijft het ook onlosmakelijk verbonden met het publieksbereik en het streven naar (meer) participatie, door respectievelijk bestaande doelgroepen en/of nieuwe doelgroepen.

De onderstaande paragrafen geven een overzicht van hoe het communicatiebeleid in beide decretale kaders voorkomt en hoe beide kaders zich op het vlak van communicatie tot elkaar verhouden.

5.2.2.1 Communicatie in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

Het communicatiebeleid wordt in het decreet van 4 april 2003 expliciet geëvalueerd aan de hand van beoordelingselementen die verschillen per werksoort:

Overeenkomstig artikel 6 van het decreet van 4 april 2003 wordt het communicatiebeleid van **verenigingen** geëvalueerd aan de hand van:

5° De communicatie met de leden.

Dit beoordelingselement wordt verder uitgewerkt in evaluatiecriteria in artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017.

- a. De organisatie geeft aan welke strategieën ze hanteert om met haar leden te communiceren.
- b. De organisatie geeft aan op welke manier ze die strategieën concreetiseert in acties.

Overeenkomstig artikel 15, §1, 5° van het decreet van 4 april 2003 wordt het communicatiebeleid van **bewegingen** geëvalueerd aan de hand van:

e) De communicatie met het publiek, de aandacht voor de media.

Dit beoordelingselement wordt verder uitgewerkt in volgende evaluatiecriteria, in artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017.

- a. De organisatie geeft aan welke strategieën ze hanteert om te communiceren met het brede publiek en op welke manier ze die strategieën concretiseert in acties.
- b. De organisatie toont aan welke inspanningen ze levert om de aandacht van de media te trekken.

Overeenkomstig artikels 23, 31, 33 en 36 van het decreet van 4 april 2003 wordt het communicatiebeleid van de **vormingsinstellingen** en **de federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap** geëvalueerd aan de hand van:

2° Het beleid ten aanzien van de deelnemers (bestaande en beoogde doelgroepen) en de link naar het communicatiebeleid.

Dit beoordelingselement wordt verder uitgewerkt in evaluatiecriteria, in artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017. Het tweede evaluatiecriterium is relevant voor het communicatiebeleid:

- b. De organisatie verheldert de communicatiestrategieën die worden gehanteerd om de deelnemers, zowel de bestaande als de beoogde doelgroepen, te bereiken.

Samengevat:

Bij elke werksoort wordt het communicatiebeleid geëvalueerd. Bij de verenigingen heeft dit betrekking tot communicatiestrategieën om met de leden te communiceren en bij de bewegingen heeft dit betrekking tot strategieën om met het brede publiek te communiceren, inclusief aandacht voor de media. Bij de vormingsinstellingen en de vormingsdienst voor personen met een handicap wordt er van organisaties verwacht dat ze strategieën hanteren om de deelnemers, zowel de bestaande als de beoogde doelgroepen, te bereiken.

5.2.2.2 Communicatie in het decreet van 7 juli 2017

In het decreet van 7 juli 2017 houdt beoordelingselement 8° (artikel 10) impliciet verband met de communicatiestrategie van de organisatie:

8° de werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen of de werking voor kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek.

Dit beoordelingselement wordt verder uitgewerkt in beoordelingscriteria in artikel 23 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017. Hier is criterium b van toepassing.

- b. binnen de gemaakte keuzes expliciteert en verantwoordt de organisatie haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van iedereen na te streven of de organisatie expliciteert en verantwoordt haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van die kansengroepen te realiseren.

Verbreding en verdieping van participatie kan niet los worden gezien van communicatie (cf. supra). Ongeacht de keuze van de organisatie betreffende haar publiek (brede publiek of kansengroepen, met daarin keuzes), of betreffende de wijze van participatie die er wordt nagestreefd (inclusief dan wel categoriaal) zal een organisatie een communicatiestrategie moeten hanteren.

Daarnaast wordt in de memorie van toelichting bij het decreet van 7 juli 2017 externe communicatie vermeld als een element van het geïntegreerd zakelijk kwaliteitsbeleid (artikel 10, p. 45) :

Het geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid van de organisatie wordt als volgt vertaald: Het zakelijk beleid of de bedrijfsvoering gaat over de manier waarop een organisatie wordt bestuurd of beheerd. De leiding van de organisatie heeft daarbij aandacht voor management van personeel (vast in dienst of freelancers), **externe communicatie en PR**, huisvesting, financiën, informatievoorziening en ICT en de organisatie-inrichting en -cultuur. De aandacht voor deze ondersteunende processen staat ten dienste van de realisatie van de missie en organisatiedoelen.

5.2.2.3 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van communicatie binnen de overgangsbepalingen tot communicatie binnen het nieuw beoordelingskader

Het communicatiebeleid is een belangrijk aspect van de werking van een sociaal-culturele organisatie. In het kader van het decreet van 4 april 2003 wordt het communicatiebeleid expliciet geëvalueerd aan de hand van een set beoordelingselementen per werksoort. Afhankelijk van de werksoort liggen de klemtonen voor de evaluatie van het communicatiebeleid anders.

In het nieuwe decretale kader is het communicatiebeleid, naast de verwijzing in de memorie naar het zakelijk kwaliteitsbeleid, impliciet vervat in beoordelingselement 8° van het nieuwe decreet dat verwijst naar het beleid m.b.t. participatie. Participatie gaat immers ontegensprekelijk gepaard met communicatie. Afhankelijk van de soort(en) van participatie die de organisatie nastreeft zullen de klemtonen in het communicatiebeleid eveneens verschillen. Zo zullen bijvoorbeeld meer hybride organisatievormen ook meer hybride communicatiestrategieën toepassen.

5.3 De vrijwilligers

5.3.1 Het vrijwilligersbeleid in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

In het decreet van 4 april 2003 is het beleid ten aanzien van de vrijwilliger relevant voor twee werksoorten, nl. de verenigingen en de bewegingen.

Artikel 4, §1, 6° van het decreet stipuleert dat de bepalende inbreng van vrijwilligers in het beheer en het beleid een erkenningsvoorwaarde is voor de **verenigingen**. Daarnaast bepaalt artikel 6, §1 als beoordelingselement voor de verenigingen:

3° het beleid ten aanzien van de vrijwilligers;

Artikel 58 van het uitvoeringsbesluit van het decreet van 7 juli 2017 verduidelijkt dit beoordelingselement aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- a) de organisatie maakt duidelijk wat ze onder vrijwilligerswerk verstaat en legt haar visie over het vrijwilligersbeleid uit;
- b) de organisatie geeft aan welke strategie ze volgt om die visie in praktijk te brengen;
- c) de organisatie toont aan hoe ze betrokkenheid, inspraak en participatie van vrijwilligers in de organisatie vorm geeft;

Ook bij de bewegingen wordt het vrijwilligersbeleid geëvalueerd. Artikel 16 §2 van het decreet van 2003 bepaalt als beoordelingselement:

10° het engagement van vrijwilligers en beheerders;

Artikel 58 van het uitvoeringsbesluit van het decreet van 7 juli 2017 verduidelijkt dit beoordelingselement aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- a) de organisatie toont aan op welke manier vrijwilligers en bestuurders betrokken worden bij de organisatie;
- b) de organisatie toont aan op welke manier vrijwilligers en bestuurders meewerken aan de uitbouw van de organisatie;

Samengevat:

Binnen het decreet van 4 april 2003 wordt het vrijwilligersbeleid geëvalueerd bij de verenigingen en de bewegingen. Bij de verenigingen is inspraak van vrijwilligers in het beheer en het beleid een erkenningsvoorwaarde. De relevante beoordelingselementen voor de respectievelijke werksoorten peilen naar het vrijwilligersbeleid van de organisatie. De manier waarop dit is uitgewerkt in onderliggende evaluatiecriteria verschilt evenwel naargelang de werksoort.

5.3.2 Het vrijwilligersbeleid in het decreet van 7 juli 2017

In het kader van het decreet van 7 juli 2017 (artikel 10) wordt het vrijwilligersbeleid beoordeeld op basis van het volgende beoordelingselement:

9° de plaats van vrijwilligers in de sociaal-culturele volwassenenorganisatie en de manier waarop ze betrokken en ondersteund worden in relatie tot de visie en missie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie.

In artikel 23 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet wordt dit beoordelingselement uitgewerkt in de volgende onderliggende beoordelingscriteria:

- a) de organisatie geeft aan welke rollen en taken vrijwilligers effectief opnemen of zullen opnemen in de organisatie of de regio-werking;
- b) de organisatie expliciteert haar ondersteuningsbeleid ten aanzien van vrijwilligers en hoe ze betrokkenheid, inspraak en participatie van vrijwilligers in de organisatie vorm geeft en zal geven;
- c) de organisatie geeft aan hoe ze haar beleid ten aanzien van vrijwilligers evalueert en bijstuurt.

Samengevat:

Binnen het beoordelingskader van het decreet van 7 juli 2017 is het vrijwilligersbeleid relevant voor alle organisaties. Het beoordelingskader peilt naar de manier waarop vrijwilligers worden ingeschakeld in de werking, hoe vrijwilligers worden ondersteund, de inspraak, betrokkenheid en participatie van vrijwilligers in de organisatie, en de manier waarop het vrijwilligersbeleid wordt geëvalueerd en bijgestuurd.

5.3.3 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van het vrijwilligersbeleid in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot het vrijwilligersbeleid in het nieuw beoordelingskader

Het grote verschil tussen beide decretale kaders is dat in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen van het decreet van 7 juli 2017 het vrijwilligersbeleid enkel wordt geëvalueerd bij de verenigingen en de bewegingen, terwijl in het nieuwe decreet het vrijwilligersbeleid relevant is voor alle organisaties, aangezien de onderverdeling in werksoorten verdwijnt. De verhouding tussen de respectievelijke beoordelingselementen binnen beide kaders is relatief eenduidig. In beide kaders wordt gepeild naar de manier waarop vrijwilligers worden ingeschakeld in de werking van de organisatie en hoe ze betrokken worden bij en inspraak hebben in het beleid. Tevens wordt gepeild naar de kwaliteit van het vrijwilligersbeleid.

5.4 De vrije tijd

5.4.1 De vrije tijd in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

Het gegeven van de vrije tijd komt niet expliciet voor in het decreet van 4 april 2003, uitgezonderd bij de gespecialiseerde vormingsinstellingen. Toch zijn er verschillende elementen in het decreet die het sociaal-cultureel volwassenenwerk afbakenen binnen de vrije tijd van volwassenen.

Artikel 2, 1° van het decreet van 4 april 2003 sociaal-cultureel volwassenenwerk als:

Een onderdeel van het beleidsveld sociaal-cultureel werk; het omvat de activiteiten die de ontplooiing van volwassenen en hun maatschappelijke participatie willen bevorderen; personen **nemen er vrijwillig deel aan, los van enig schoolverband en los van elke vorm van beroepsopleiding;**

Artikel 23, §3, 3° van het decreet bepaalt over de gespecialiseerde vormingsinstelling:

Ze is actief op het domein van de niet-formele educatie met inachtneming van artikel 2, 1°; alleen een programma-aanbod dat via een **open aanbod en in de autonome levenssfeer** van de deelnemer wordt gebracht, is voorwerp van subsidiëring;

Artikel 2, 15° van het decreet van 4 april 2003 definieert open aanbod als:

Een aanbod dat voldoende tijd vooraf openbaar is aangekondigd en waarop ieder persoon zich vrijwillig kan inschrijven;

Artikel 24 bepaalt:

In afwijking van artikel 23, derde lid, 3°, c), mag de gespecialiseerde vormingsinstelling :

1° een subsidieerbaar programma-aanbod ontwikkelen voor kaders en multiplicatoren uit de non-profitsector; die afwijking kan hoogstens twintig percent van de urennorm bedragen, de cultuursector uitgezonderd; dat aanbod wordt vanuit de strategische doelstellingen van het beleidsplan en de operationele doelstellingen en acties van de voortgangsrapporten verantwoord;

2° een subsidieerbaar programma-aanbod ontwikkelen voor beperkte doelgroepen met een educatieve achterstand die weinig of niet bereikt kunnen worden in een open aanbod en in hun autonome levenssfeer; die afwijking kan hoogstens 40 percent van de urennorm bedragen; dat aanbod wordt vanuit de strategische doelstellingen van het beleidsplan en de operationele doelstellingen en acties van de voortgangsrapporten verantwoord; de afwijking kan slechts aanvaard worden voor zover de programma's ook in een open aanbod aan het brede publiek worden aangeboden.

Overeenkomstig artikel 26 van het decreet worden de bovenstaande bepalingen geëvalueerd aan de hand van het volgende beoordelingselement:

5° Het aantal uren programma's

In artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 wordt dit beoordelingselement uitgewerkt aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- a) De organisatie expliciteert en verantwoordt de keuzes voor de omvang van het educatieve aanbod
- b) De organisatie verduidelijkt de omvang en invulling van de gerealiseerde subsidieerbare uren

De gespecialiseerde vormingsinstellingen leggen zich toe op niet formele educatie via een open aanbod en in de autonome levenssfeer van de deelnemers. Dit impliceert een werking in het kader van de vrije tijd van de deelnemers.

5.4.2 De vrije tijd in het decreet van 7 juli 2017

In het nieuw decreet komt de afbakening van het sociaal-cultureel volwassenenwerk aan de hand van vrije tijd veel explicieter naar voor.

Artikel 2, 2° definieert een sociaal-culturele volwassenenorganisatie als:

Een missie- en waardengedreven organisatie die bijdraagt tot een democratische, duurzame, inclusieve en solidaire samenleving door de verbindende, de kritische en de laboratoriumrol actief op te nemen. Ze ontwikkelt, al dan niet in samenwerking met andere organisaties, sociaal-culturele praktijken voor en met volwassenen die relevant zijn voor de samenleving en die de vertaling vormen van een eigen weloverwogen integratie van twee of meerdere functies, namelijk de cultuurfunctie, de leerfunctie, de maatschappelijke bewegingsfunctie en de gemeenschapsvormende functie. **Deze sociaal-culturele praktijken spelen zich grotendeels af binnen de vrije tijd van volwassenen;**

Artikel 2, 15° definieert vrije tijd als:

De tijd die burgers niet besteden aan betaalde arbeid en school- en beroepsopleiding.

In het decreet van 7 juli 2017 wordt de werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd expliciet beoordeeld aan de hand van het volgend beoordelingselement (artikel 10):

7° een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd.

In artikel 23 van het uitvoeringsbesluit wordt dit beoordelingselement uitgewerkt in de volgende onderliggende beoordelingscriteria:

- a) de organisatie toont aan dat de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich aantoonbaar en hoofdzakelijk afspeelt binnen de vrije tijd van volwassenen;
- b) het gedeelte van de werking dat zich in voorkomend geval uitzonderlijk buiten de vrije tijd afspeelt, omschrijft en verantwoordt de organisatie vanuit haar missie en visie;

Samenvattend:

De werking binnen de vrije tijd is expliciet vervat in het nieuwe decreet. Het decreet geeft een definitie van vrije tijd en stipuleert, zowel in de definitie van een sociaal-culturele volwassenenorganisatie, als in het beoordelingskader, dat de gesubsidieerde werking zich grotendeels in de vrije tijd moet afspelen. Daarnaast verplicht het decreet de organisaties om, in voorkomend geval, de delen van hun gesubsidieerde werking die zich buiten de vrije tijd afspelen te verantwoorden vanuit hun missie en visie.

5.4.3 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van de vrije tijd in het oud beoordelingskader en de overgangsbepalingen tot de vrije tijd in het nieuw beoordelingskader

In het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen zit het ontplooiën van een sociaal-culturele werking in de vrije tijd impliciet vervat, met uitzondering van de gespecialiseerde vormingsinstellingen, waarbij er expliciet wordt verwezen naar een open aanbod dat in de autonome levenssfeer van de deelnemers wordt gebracht. Uitzonderingen hierop moeten expliciet worden verantwoord in functie van de strategische doelstellingen en het beleidsplan.

Binnen het decreet van 7 juli 2017 moeten alle organisaties expliciet een werking ontplooiën die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd. Uitzonderingen hierop moeten worden verantwoord in het kader van de missie en visie van de organisatie.

5.5 Werking voor Vlaanderen

5.5.1 De werking voor Vlaanderen in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

Voor de verenigingen, de bewegingen en de gespecialiseerde vormingsinstellingen is het hebben van een landelijk karakter een erkenningsvoorwaarde (art. 4, 2° voor verenigingen; art. 15, §1, 3° voor bewegingen; art. 23, 3de lid voor de gespecialiseerde vormingsinstellingen). De wijze waarop het erkenningscriterium met betrekking tot het landelijk karakter gedefinieerd wordt, is afhankelijk van de werksoort.

Aangezien de vormingsinstellingen voor personen met een handicap, de federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap en de syndicale vormingsinstellingen niet erkend zijn, geldt het hebben van een landelijke karakter voor hen niet als erkenningsvoorwaarde.

Bij **verenigingen** luidt het erkenningscriterium:

2° ze hebben minstens vijftig werkende afdelingen of groepen, gespreid over minstens drie Vlaamse provincies, waarbij in elke provincie minstens tien aangesloten afdelingen of groepen actief zijn; het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad wordt hierbij beschouwd als Vlaamse provincie;

Bij **bewegingen** luidt het erkenningscriterium:

3° ze kunnen aantonen dat ze gedurende minstens twee jaar een werking met landelijk karakter hebben op het vlak van sensibilisatie, maatschappelijke actie en educatie rond het thema of de cluster van nauw verwante thema's waarvoor ze een aanvraag indienen;

Bij **gespecialiseerde vormingsinstellingen** luidt het erkenningscriterium:

a) ze heeft een landelijk karakter;

Artikel 2, 17° van het decreet definieert een landelijk karakter hebben als:

Ofwel activiteiten ontplooiën in minstens vier Vlaamse provincies, ofwel een publieksbereik aantonen in minstens vier Vlaamse provincies; voor de toepassing van dit decreet wordt het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad beschouwd als een Vlaamse provincie;

Bij de beoordelingselementen komt het 'hebben van een landelijke karakter' impliciet aan bod bij de verenigingen en expliciet bij de vormingsinstellingen.

Zo verwijst het 6° beoordelingselement bij de **verenigingen** over 'het ontwikkelen van acties met een landelijk karakter' impliciet naar de landelijke werking van de organisatie. Dit beoordelingselement wordt in artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 7 juli 2017 uitgewerkt in de volgende evaluatiecriteria:

- a) de organisatie geeft aan welke strategieën ze hanteert om acties en activiteiten met een landelijk karakter te ontwikkelen;
- b) de organisatie geeft aan op welke manier ze die strategieën concretiseert in acties.

Voor **gespecialiseerde vormingsinstellingen, vormingsinstellingen voor personen met een handicap, syndicale vormingsinstellingen en de federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap** (artikelen 26, §1; 33, §5; 31, §6; 36, §4 van het decreet van 4 april 2003 en artikel 58 van het uitvoeringsbesluit bij dit decreet) is het volgende beoordelingselement van toepassing:

1° de landelijke spreiding van het aanbod en/of het publiek: de organisatie toont aan dat haar aanbod en/of publieksbereik verspreid is over minstens vier Vlaamse provincies. Het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad wordt beschouwd als een Vlaamse provincie;

Samengevat:

Alle werksoorten worden verondersteld om een Vlaanderen-brede werking te ontplooiën. Bij alle werksoorten is het ontplooiën van een landelijke werking dan ook een erkenningsvoorwaarde. Bij de vormingsinstellingen is dit bovendien een expliciet beoordelingselement. Bij de verenigingen komt dit bij één beoordelingselement impliciet aan bod.

5.5.2 De werking voor Vlaanderen in het decreet van 7 juli 2017

Artikel 10, 6° van het decreet van 7 juli 2017 bepaalt dat sociaal-culturele volwassenenorganisaties beoordeeld worden aan de hand van:

6° de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of de werking met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied;

In artikel 23 van het uitvoeringsbesluit 2017 wordt dit beoordelingselement als volgt verduidelijkt:

- a) De organisatie expliciteert waar de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich zal afspelen door kerngegevens en cijfers over aanwezigheid, zichtbaarheid, bereik, effect van de al eerder gerealiseerde sociaal-culturele werking aan te reiken.
- b) De organisatie staft dat haar werking een relevantie en uitstraling heeft voor het Nederlandse taalgebied of het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Samengevat: binnen het beoordelingskader van het decreet van 7 juli 2017 moeten de organisaties aantonen dat ze een werking ontplooiën met een relevantie en uitstraling voor het Nederlandse taalgebied al dan niet in combinatie met het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad..

5.5.3 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van de werking voor Vlaanderen in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot de werking voor Vlaanderen in het nieuw beoordelingskader

Binnen beide decretale kaders wordt verwacht dat organisaties een werking ontplooiën met relevantie en uitstraling in heel Vlaanderen of in heel Vlaanderen en Brussel. In tegenstelling tot het decreet van 4 april 2003 worden er in het nieuwe decreet geen specifieke kwantitatieve normen met betrekking tot het landelijke karakter opgelegd vanuit de Vlaamse overheid.

5.6 Het zakelijk kwaliteitsbeleid

5.6.1 Het zakelijk kwaliteitsbeleid in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

In het decreet van 4 april 2003 worden voor alle werksoorten twee zakelijke beoordelingselementen gehanteerd: enerzijds de manier waarop in de werking rekening wordt gehouden met principes van integrale kwaliteitszorg en anderzijds de zorg voor professionalisering en professionaliteit (art.6, 10° en 11° voor verenigingen, art. 15, 5°, k) en j) voor bewegingen, art. 26, §1, 9° en 4° voor gespecialiseerde vormingsinstellingen, art. 31, §6, 8° en 3° voor syndicale vormingsinstellingen, art. 33, §5, 8° en 3° voor vormingsinstellingen voor personen met een handicap, art. 36, §4, 7° en 3° voor de federatie van personen met een handicap).

In artikel 58 van het besluit ter uitvoering van het decreet van 7 juli 2017 worden deze beoordelingselementen uitgewerkt in de volgende onderliggende evaluatiecriteria:

De manier waarop in de werking rekening gehouden wordt met principes van integrale kwaliteitszorg:

- a) de organisatie expliciteert en verantwoordt haar integrale kwaliteitsbeleid;
- b) de organisatie verduidelijkt de gekozen verbeterstrategieën en de bijbehorende realisaties

De zorg voor professionalisering en professionaliteit

- a) de organisatie expliciteert en verantwoordt haar beleid rond professionalisering en ontwikkeling;
- b) de organisatie toont aan welke initiatieven ze ter uitvoering van het beleid neemt.

Het beoordelingselement rond integrale kwaliteitszorg verwijst naar het beleid van de organisatie aangaande processen die de organisatie in staat stellen om haar werking continu te verbeteren. Dit kan zowel verwijzen naar processen op microschaal, zoals bijvoorbeeld de evaluatie en bijsturing van een specifiek element uit het aanbod van een organisatie, als naar processen op macroschaal, zoals bijvoorbeeld processen die er voor moeten zorgen dat een organisatie relevant blijft op middellange termijn. Een goed IKZ beleid impliceert dat een organisatie zichzelf continu in vraag stelt. Het beleidsplanningsproces is hier onder meer een belangrijk onderdeel van.

Professionaliteit en professionalisering verwijst naar het functioneren van de medewerkers. Dit omvat onder meer het HR- en functioneringsbeleid, alsook het VTO beleid. Ook systemen (bv. een nieuw softwareplatform) of processen (bv. de vergadercultuur) kunnen deel uitmaken van dit beoordelingselement.

5.6.2 Het zakelijk kwaliteitsbeleid in het decreet van 7 juli 2017

Artikel 10 van het decreet van 7 juli 2017 bepaalt dat het zakelijk deel van het beleidsplan wordt getoetst aan de volgende beoordelingselementen:

- 1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid;
- 2° de toepassing van de principes van goed bestuur;
- 3° de afstemming tussen het voormelde inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan.

In artikel 23 van het besluit ter uitvoering van het decreet van 7 juli 2017 worden deze beoordelingselementen uitgewerkt in de volgende onderliggende beoordelingscriteria:

- 1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid;
 - a) de organisatie expliciteert haar professioneel beleid en geeft aan welke verbeteracties ze daarrond heeft ondernomen en welke ze nog wil nemen;
 - b) de organisatie expliciteert haar integrale kwaliteitsbeleid en geeft aan welke verbeteracties ze daarrond heeft ondernomen en welke ze nog wil nemen;(beoordelingscriterium c) en d) worden uitgewerkt bij het zakelijk financieel beleid)

2° de toepassing van principes van goed bestuur:

- a) de organisatie geeft aan hoe ze transparantie in en verantwoording van haar bestuur organiseert;
- b) de organisatie expliciteert, vanuit haar missie en doelen, de samenstelling van de bestuursorganen en hun rol- en bevoegdheidsverdeling;
- c) het bestuur geeft aan hoe het interne en externe stakeholders bij strategische beslissingen betreft;
- d) de organisatie toont aan hoe ze de principes van goed bestuur in de organisatie toepast, waar ze eventueel verder in wil groeien en welke initiatieven ze daarvoor heeft genomen of zal nemen.

3° de afstemming tussen het voormelde inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan:

- a) de organisatie verantwoordt hoe ze haar financiën, mensen en middelen ingezet heeft en zal inzetten ter realisatie van de strategische en operationele doelstellingen;
- b) de organisatie geeft aan hoe ze de afstemming tussen haar inhoudelijke en zakelijke plan opvolgt, evalueert en eventueel bijstuurt.

In de memorie van toelichting bij het decreet (p. 45, artikel 10) wordt het zakelijk kwaliteitsbeleid als volgt toegelicht:

In het tweede lid, 1° tot en met 3°, worden de beoordelingselementen opgesomd waaraan het zakelijk deel van de subsidieaanvraag of de werking wordt getoetst.

Het geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid van de organisatie wordt als volgt vertaald:

- Het zakelijk beleid of de bedrijfsvoering gaat over de manier waarop een organisatie wordt bestuurd of beheerd. De leiding van de organisatie heeft daarbij aandacht voor management van personeel (vast in dienst of freelancers), externe communicatie en PR, huisvesting, financiën, informatievoorziening en ICT en de organisatie-inrichting en -cultuur. De aandacht voor deze ondersteunende processen staat ten dienste van de realisatie van de missie en organisatiedoelen. In de bedrijfsvoering gaat bijzondere aandacht naar kwaliteitszorg. Het is een dynamische mix van concepten, technieken en methodieken. Kwaliteitszorg is geen doel maar een hulpmiddel waarmee de organisatie, management en medewerkers, zorg dragen voor een voortdurende verbetering van de resultaten. De keuze van de organisatie voor bepaalde concepten, technieken en modellen van kwaliteitszorg as such is geen punt van waardering. Dat betekent dat de keuze voor gehanteerde methodes geen deel uitmaakt van de uitspraak van de commissies of het oordeel kan bepalen.
- Naast kwaliteitszorg gaat ook aandacht naar het financieel beleid in de organisatie. Dit houdt in: het verzamelen en interpreteren van financiële gegevens in functie van het financieel gezond houden en het waarborgen van de toekomst van de organisatie.
- Een onderbouwd, geïntegreerd beleid zet in op ontwikkeling en verbetering vertrekkende vanuit de eigenheid en specifieke situatie van de organisatie. De specifieke situatie van de organisatie wordt onder meer bepaald door de grootte van de organisatie, haar ontwikkelingsfase en interne en externe factoren. Dit wil zeggen dat bij de beoordeling van het zakelijk beleid van de organisatie er rekening gehouden wordt met de schaalgrootte van de organisatie, met de ontwikkelingsfase waarin de organisatie zich bevindt (vrij jong of niet...), interne veranderingen (bijvoorbeeld een nieuwe directeur) en externe elementen (bijvoorbeeld besparingen of wijzigende omgevingsfactoren).

Ook de toepassing van de principes van goed bestuur, worden door de commissies geëvalueerd en beoordeeld. De principes van goed bestuur zoals ze worden omschreven in de Vlaamse Code voor Cultural Governance van het Bilsen Fonds zijn een voorbeeld voor de toepassing ervan in de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ze werken inspirerend en vormen voor dit decreet een voorbeeld. Het gaat om volgende vijf principes:

- 1) de rol en bevoegdheden van de bestuursorganen staan ten dienste van de doelstellingen en de missie van de organisatie;
- 2) de bestuursorganen leggen verantwoording af aan elkaar: het principe van checks and balances staat hierbij centraal;
- 3) de bestuursorganen werken transparant en houden elkaar in voldoende mate op de hoogte van hun werking en beslissingen;
- 4) de samenstelling van de bestuursorganen gebeurt zorgvuldig in functie van de doelen en de missie van de organisatie en van de rol die de bestuursorganen binnen de organisatie vervullen;

- 5) de bestuursorganen erkennen het belang van de interne en externe stakeholders. Bij de strategische beslissingen houden de bestuursorganen rekening met deze stakeholders.

Om de kwaliteit van het zakelijk beheer in te schatten, wordt nagegaan of het zakelijke en het inhoudelijke deel van het beleidsplan en de werking op elkaar zijn afgestemd. De organisatie verantwoordt hoe ze haar financiën, mensen en middelen inzet om haar strategische en operationele doelen te bereiken.

5.6.3 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van het zakelijk kwaliteitsbeleid in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot het zakelijk kwaliteitsbeleid in het nieuw beoordelingskader

In het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen wordt het zakelijk kwaliteitsbeleid geëvalueerd aan de hand van de beoordelingselementen met betrekking tot professionaliteit en professionalisering en het integrale kwaliteitsbeleid. Deze elementen komen integraal terug in het nieuwe beoordelingskader. Daarnaast wordt binnen het nieuwe beoordelingskader de toepassing van de principes van goed bestuur expliciet geëvalueerd en geëxpliciteerd, alsook de afstemming tussen het inhoudelijke en het zakelijke deel van het beleidsplan. De zaken waar de onderliggende beoordelingscriteria bij dit beoordelingselement naar verwijzen werden ook bij het visitatieproces bevraagd: de transparantie in en verantwoording van het bestuur en de samenstelling van de bestuursorganen werd geëvalueerd in het kader van professionaliteit en professionalisering; de wijze waarop interne en externe stakeholders bij strategische beslissingen worden betrokken werd geëvalueerd in het kader van het integrale kwaliteitsbeleid.

5.7 Het zakelijk financieel beleid

5.7.1 Het zakelijk financieel beleid in het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen

Artikel 45 van het decreet van 4 april 2003 omschrijft de bepalingen met betrekking tot de uitkering van de subsidies:

§ 2. De jaarlijkse subsidie wordt verantwoord op basis van het voortgangsrapport, het financieel verslag en de begroting. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden voor de indiening ervan. De organisatie voor sociaal-cultureel volwassenenwerk legt jaarlijks de rekeningen van het vorige jaar met de nodige bewijsstukken voor, alsook een door de algemene vergadering goedgekeurde sluitende begroting. Uit de afrekening en de balans moet blijken dat de organisatie, rekening houdend met de eigen middelen, sluitend of batig kan werken. Een batig saldo in de resultatenrekening verplicht de organisatie tot het opbouwen van een financiële reserve. Die reserve moet aangewend worden ter financiering van uitgaven die bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van de organisatie.

§ 3. Bij afwijking kan de jaarlijkse verantwoording van de subsidie-enveloppe leiden tot de vorming van een subsidiereserve op voorwaarde dat:

- 1° de organisatie deze werkwijze expliciet vaststelt in het ingediende en goedgekeurde beleidsplan;
- 2° de organisatie deze werkwijze telkens expliciet in het voortgangsrapport duidt en verantwoordt;
- 3° de gereserveerde subsidie in één van de volgende jaren van de beleidsperiode in kwestie besteed wordt conform het voortgangsrapport en beleidsplan;
- 4° de subsidie-enveloppe, toegekend voor het totaal van de beleidsperiode, niet overschreden wordt.

§ 4. Om subsidies te genieten en te blijven genieten moeten de organisaties voor sociaal-cultureel volwassenenwerk bovendien:

- 1° een boekhouding voeren volgens het genormaliseerde boekhoudkundige stelsel en die zo organiseren dat de financiële controle op de aanwending van de subsidies mogelijk is; de Vlaamse regering kan een specifiek boekhoudkundig plan en bijzondere regels betreffende de boekhouding opleggen;
- 2° aanvaarden dat de administratie de werking en de boekhouding, eventueel ter plaatse, onderzoekt;
- 3° hun bestuurders en hun medewerkers verzekeren tegen de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie.

In artikel 59 van het besluit ter uitvoering van het decreet van 7 juli 2017 worden de bovenstaande bepalingen omgezet in drie zakelijke beoordelingselementen

- a) de jaarlijkse subsidie wordt verantwoord in het kader van de uitvoering van het beleidsplan;
- b) de reserves die opgebouwd worden met de subsidies, worden aangewend om uitgaven te financieren die bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van de organisatie;
- c) er wordt een boekhouding gevoerd volgens het genormaliseerde boekhoudkundige stelsel.

Op basis van het jaarlijks ingediende financieel verslag, bestaande uit de afrekening en de balans van het voorgaande jaar en de begroting van het lopende jaar moet blijken dat de organisaties aan deze bepalingen of zakelijke beoordelingselementen voldoet.

5.7.2 Het zakelijk financieel beleid in het decreet van 7 juli 2017

In titel 5 van het decreet van 7 juli 2017 worden de verplichtingen voor de ontvanger van een subsidie, het verloop van het toezicht op de subsidieaanwending en mogelijke sancties, bepaald. Artikel 48 van het decreet somt de verplichtingen voor sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een werking in het Nederlandse taalgebied (en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad) op:

- 1° in het derde jaar van de beleidsperiode tijdig een volledig voortgangsrapport indienen in het Nederlands;
- 2° jaarlijks een financieel verslag, financiële afrekening en een balans, waaruit blijkt dat de sociaal-culturele volwassenenorganisatie sluitend of met batig saldo kan werken, en een begroting indienen. Positieve financiële resultaten van de organisatie kunnen uitsluitend naar het maatschappelijk doel van de organisatie gaan;
- 3° jaarlijks in het Nederlands alle nuttige en noodzakelijke gegevens over de werking verstrekken in de gevraagde vorm;
- 4° alle verantwoordelijken beschikken over actieve kennis van het Nederlands;
- 5° de subsidie gebruiken voor de uitvoering van het beleidsplan op basis waarvan de subsidie is toegekend;
- 6° een boekhouding voeren volgens het genormaliseerde boekhoudkundige stelsel en die zo organiseren dat de financiële controle op de aanwending van de subsidies mogelijk is;
- 7° de principes van goed bestuur naleven;
- 8° de principes en de regels van de democratie en het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens toepassen in de werking;
- 9° voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 8 of artikel 33 (ontvankelijkheidsvoorwaarden).

Daarnaast wordt het zakelijk financieel beleid van de organisatie expliciet beoordeeld aan de hand van het beoordelingselement:

- 1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid;

In artikel 23 van het besluit ter uitvoering van het decreet van 7 juli 2017 wordt dit beoordelingselement uitgewerkt in de volgende onderliggende beoordelingscriteria:

- c) de organisatie is transparant over haar financiële situatie, de genomen maatregelen in het kader van haar financiële meerjarenbeleid en de effecten ervan;

- d) de organisatie legt financiële afrekeningen voor en maakt een prognose van de evolutie van haar financiële situatie voor de komende beleidsperiode;

Het derde zakelijke beoordelingselement en de onderliggende criteria zijn eveneens relevant in het kader van het zakelijk financieel beleid (art. 10, cf supra):

3° de afstemming tussen het inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan:

- a) de organisatie verantwoordt hoe ze haar financiën, mensen en middelen ingezet heeft en zal inzetten ter realisatie van de strategische en operationele doelstellingen;
- b) de organisatie geeft aan hoe ze de afstemming tussen haar inhoudelijke en zakelijke plan opvolgt, evalueert en eventueel bijstuurt.

Bij artikel 10 van de memorie wordt toegelicht (cf. supra):

Naast kwaliteitszorg gaat ook aandacht naar het financieel beleid in de organisatie. Dit houdt in: het verzamelen en interpreteren van financiële gegevens in functie van het financieel gezond houden en het waarborgen van de toekomst van de organisatie

5.7.3 Remediëringstraject en plan van aanpak: de verhouding van het zakelijk financieel beleid in het oud beoordelingskader (inclusief de overgangsbepalingen) tot het zakelijk financieel beleid in het nieuw beoordelingskader

In het decreet van 4 april 2003 en de overgangsbepalingen van het decreet van 7 juli 2017 wordt geëvalueerd of de organisatie de subsidie aanwendt in het kader van de realisatie van het beleidsplan, reserves opgebouwd met subsidies aanwendt om uitgaven te financieren die bijdragen tot de realisatie van de doelstellingen van de organisatie en ze een boekhouding voert volgens het genormaliseerde boekhoudkundige stelsel. In het decreet van 7 juli 2017 zijn deze evaluatiecriteria, verplichtingen voor de ontvanger van een subsidie. Bijgevolg worden deze elementen jaarlijks beoordeeld aan de hand van het financieel verslag.

De wijze waarop het zakelijk financieel beleid in het kader van het decreet van 7 juli 2017 wordt beoordeeld en geëvalueerd is veel uitgebreider dan bij het decreet van 4 april 2003. In die zin worden de organisaties gestimuleerd om hun zakelijk financieel beleid verder te professionaliseren.

5.8 Transversale beoordelingselementen uit het decreet van 4 april 2003

In het decreet van 4 april 2003 zijn er verschillende beoordelingselementen rond thema's die niet rechtsreeks terug te vinden zijn in het nieuw beoordelingskader, maar die wel nog relevant zijn voor de beoordeling volgens het nieuw kader. Dit zijn beoordelingselementen die, afhankelijk van de geformuleerde aanbeveling kunnen verband houden met diverse beoordelingselementen van het nieuw decreet.

5.8.1 De wijze van begeleiding van de afdelingen of groepen: de ontwikkeling van het afdelingswerk en groepswerk, het aantal afdelingen of groepen (beoordelingselement 2° voor de verenigingen, decreet 4 april 2003).

Hoewel de werksoorten formeel wegvallen, blijven na het in voege treden van het nieuwe decreet heel wat organisaties de karakteristieken van een vereniging behouden. Dit betekent dat ze in de

feiten werken met afdelingen of groepen en dat er een beleid wordt gevoerd rond de begeleiding van afdelingen of groepen.

Het beoordelingselement m.b.t. de afdelingen (decreet 4 april 2003) kan relevant zijn voor de **gemeenschapsvormende functie** (beoordelingselement 5° decreet 2017, indien van toepassing). Daarnaast houdt de openheid van de afdelingen ook verband met **de verbindende rol** (beoordelingselement 3°, decreet 2017). Verder kan afdelingswerking ook relevant zijn voor **de werking voor het brede publiek** (beoordelingselement 8° decreet 2017, indien van toepassing).

Algemeen genomen is de afdelingswerking steeds gerelateerd aan **een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid** (zakelijk beoordelingselement 1°, decreet 2017): processen die te maken hebben met de registratie, de opvolging, de evaluatie en bijsturing van de afdelingen maken deel uit van de integrale kwaliteitszorg binnen een organisatie met de karakteristieken van een vereniging.

5.8.2 Het ontwikkelen van vernieuwende en bijzondere activiteiten (verenigingen) en creativiteit, originaliteit van de gehanteerde methoden en effectiviteit ervan (bewegingen) .

De rode draad tussen het beoordelingselement m.b.t. de vernieuwende en bijzondere activiteiten (verenigingen), en de creativiteit, originaliteit van de gehanteerde methoden is innovatie. Met deze beoordelingselementen wordt in eerste orde gepeild in welke mate de organisatie in staat is om haar aanbod te diversifiëren met activiteiten die nieuw voor haar zijn, en in welke mate een organisatie activiteiten en methoden kan ontplooiën of aanpassen naargelang een veranderende context.

In het nieuw beoordelingskader is innovatie geen formeel en expliciet beoordelingselement. Innovatie is daarentegen wel één van de vijf elementen van de kwaliteitscultuur, zoals omschreven in het visitatie- en beoordelingsprotocol.

Concreet is het protocol een geheel van elementen en afspraken voor de commissieleden inzake de globale inhoudelijke en praktische aanpak van de evaluatie in 2018 en de beoordeling in 2020. In dit protocol wordt de gedeelde visie op kwaliteitscultuur naar voor geschoven om ervoor te zorgen dat visitatie- en beoordelingscommissies op een gelijkaardige manier gemotiveerde uitspraken doen over de evaluatie en de beoordeling van de werking van de verschillende organisaties. De kwaliteitscultuur bestaat uit vijf elementen, waaronder innovatie:

In een samenleving die voortdurend verandert, moeten organisaties nieuwe antwoorden vinden op de gestelde uitdagingen, zeker daar waar de oude antwoorden niet langer werken. Daarbij gaan ze op zoek naar creatieve verbindingen van ideeën, mensen, samenwerkingsverbanden en netwerken om vernieuwing mogelijk te maken op het vlak van inhoud, methoden, manieren van werken. **De uitdaging is om innovatieve antwoorden te vinden op de vraagstukken van de organisatie zelf** maar zeker ook om maatschappelijk te innoveren: om praktijken te ontwikkelen die de maatschappelijke spelregels veranderen met het oog op wat de organisatie vanuit haar missie in de samenleving wil realiseren.

De beoordelingselementen waarvan sprake in het decreet van 4 april 2003 hebben veeleer betrekking tot het vinden van innovatieve antwoorden op de vraagstukken van de organisatie zelf. Van organisaties wordt verwacht dat ze processen initiëren die enerzijds zorgen voor een relevant aanbod en relevante methodieken, die aangepast zijn aan een veranderlijk interne en externe context. Deze beoordelingselementen houden met andere woorden verband ook met de integrale kwaliteitszorg van de organisatie.

5.8.3 Samenwerking en netwerkvorming

Het beoordelingskader voor de verenigingen, bewegingen en vormingsinstellingen (decreet van 4 april 2003) heeft een beoordelingselement dat peilt naar de manier waarop de organisaties zich verbinden aan en samenwerken met andere organisaties.

Samenwerking en netwerkvorming is gerelateerd aan **de verbindende rol** (3° de bijdrage van de sociaal-culturele organisatie tot de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen, decreet 2017). Samenwerking en netwerkvorming stimuleert immers de verbinding van mensen en groepen met elkaar in een relatie van wederzijdse erkenning.

Daarnaast kan samenwerking en netwerkvorming te maken hebben met **8° de werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen of de werking voor kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek** uit het decreet van 2017. Zo hebben verschillende organisaties de aanbeveling of verbetersuggestie gekregen om zich te verbinden met relevante sociaal-culturele organisaties om een diverser publiek te bereiken of om expertise binnen te halen op het vlak van diversiteit en interculturaliteit.

In de gedeelde visie op de kwaliteitscultuur, zoals omschreven in het visitatie- en beoordelingsprotocol is participatieve verbinding één van de vijf elementen van de kwaliteitscultuur. Zoals hierboven reeds wordt vermeld zijn de elementen van de kwaliteitscultuur geen expliciet beoordelingselement, maar een kapstok voor visitatie- en beoordelingscommissies om op een gelijkaardige manier gemotiveerde uitspraken te doen over de evaluatie en de beoordeling van de werking van de verschillende organisaties. Concreet wordt participatieve verbinding omschreven als:

Participatieve verbinding houdt in dat omringende organisaties en stakeholders een echte betekenis krijgen in de werking van de organisatie, doordat men vertrekt vanuit de principes van afstemming, gedeelde ambities, inspiratie of zelfs samenwerking. Participatieve verbinding gaat tegelijk over het organiseren van interne betrokkenheid van bijvoorbeeld medewerkers, vrijwilligers of lokale groepen bij de ontwikkeling van het beleid en de werking van de organisatie.

5.9 Beoordelingselementen uit het decreet van 2003 die niet meer worden meegenomen in de evaluatie van het remediëringstraject en het plan van aanpak.

Bij de volgende beoordelingselementen werden er bij de evaluatie geen aanbevelingen geformuleerd omdat ze niet meer relevant zijn binnen het nieuwe beoordelingskader:

Voor de **gespecialiseerde vormingsinstellingen**:

3° de samenwerking met de volkshogescholen

Voor de **vormingsinstellingen voor personen met een handicap** en de **federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap**:

10° de samenwerking binnen de federatie:

6. Vragen

Indien u vragen heeft over uw visitatieverslag, remediëringsrapport of plan van aanpak kan u steeds terecht bij de voorzitter van uw visitatiecommissie.

Indien u vragen heeft over deze nota, kan u terecht bij:

Allan Muller

Allan.muller@cjsm.vlaanderen.be

02/553 42 47

Barbara Beusaert

Barbara.beusaert@cjsm.vlaanderen.be

02/553 42 25